

KRONOLOGIJA HISTORIOGRAFSKOG IZDAVAŠTVA 1850.-1900.*

Projekt uredništva časopisa *Pro tempore* pod nazivom „kronologija historiografskog izdavaštva“ započinje ovim dvobrojem te će se nastaviti u narednim brojevima časopisa. Cilj ovog projekta nije puko nabranje, odnosno prikupljanje podataka o izdanim djelima i povjesničarima koji ih pišu. Dubljim promatranjem kronologije moguće je doći i do korisnih podataka i zaključaka. Dobiva se dobar dojam o stanju historiografije u drugoj polovici 19. stoljeća, njenim smjerovima, tendencijama i dominantnim pravcima. Vidljivo je kako se prepliću tri glavna smjera u historiografskoj produkciji. Naravno, prevladavaju erudicija i pozitivistički pristup povijesnim istraživanjima, od njemačkih predstavnika historizma, preko Francuske u kojoj se javljaju specijalizirani stručnjaci pojedinih područja (uglavnom) nacionalne povijesti sve do Sjedinjenih Američkih Država gdje dugo prevladavaju sinteze povijesti, dok se neka razdoblja vrlo rijetko obrađuju radom na novim vrelima i izvan okvira političke povijesti. Lako je iz kronologije ustvrditi da kralješnicu historiografije 19. stoljeća doista čini politika odnosno politička povijest. Pozornim je proučavanjem moguće ustanoviti i vrlo različite pristupe sintezama političke povijesti pojedinih država. Ističu se uglavnom djela koja historiju predstavljaju kao znanost, no ne počivaju uvijek na jasnim metodološkim osnovama. Ali vidljivo je da još uvijek postoje djela napisana isključivo narativno, romantizirano i mitologizirano. S druge strane javljaju se i autori koji se, jedni u okviru pozitivističko-erudicijskog shvaćanja (kao primjerice Fustel ili Michelet u Francuskoj), a drugi gotovo u potpunosti izvan njih (tako npr. Lamprecht u Njemačkoj), okreću prema temama kulture, gospodarstva, društvene povijesti ili drugim riječima tzv. „problemskoj historiji“. Kritike „iznutra“, ali i „izvana“ (Nietzsche) javljaju se u želji da se preispitaju aksiomi nauke postavljeni upravo u 19. stoljeću.¹ Što se više približavamo 1900. godini, to postaje jasnije, a pojavljuju se djela koja najavljuju te promjene. Jasno je da prekretnica u historiografiji, koja će pozitivistički pristup gurnuti u drugi plan, ne dolazi naglo. Ona se u razdoblju od 1850. do 1900. vrlo samozatajno i polagano pojavljuje na raznim mjestima, ovisno o specifičnoj situaciji nacionalne historiografije i šire tradicije „tretiranja“ znanosti.

Njemačka znanost na čvrstim temeljima humboldtovskih razmišljanja zato sličnim pitanjima drugačije pristupa negoli britanska koja je i dalje oslonjena na

empirizam. Manje nacionalne historiografije možda su manjkavo prikazane u kronologiji, no njihov primjer je ogledan za pokazivanje i dokazivanje transformacije u periodu od 1850. do 1900. Na nizozemskom, bugarskom ili pak norveškom primjeru vidljivo je kako istovremeno djeluju povjesničari klasične „nacionalne“ historiografije i eruditi, a s druge strane moderniji inovatori. U diskursu nacionalnih historiografija prevladava borba između mita i povijesti što nam posebno dobro oslikavaju historiografije balkanskih ili nordijskih zemalja. U Nizozemskoj i Belgiji ne postavlja se više toliko pitanje mita koliko pristupa – tradicionalno rankeovskog (Fruin) ili alternativnog, koji ukazuje na nove probleme (Huizinga, Pirenne). Kasnije će kronologije pokazati kako je tradicionalni pristup postupno izgurao revolucionarne ideje onih povjesničara koje danas još smatramo korifejima europske historiografije. Ono što nam usto u kronologiji otkrivaju mnogo prezentnije francuske ili talijanske historiografije jest utjecaj novih filozofa, sociologa ili geografa koji je sve prisutniji u djelima povjesničara. Također, vidljivi su i tradicionalni utjecaji teologije i teoloških povjesničara. Izdavanje priručnika s područja pomoćnih povijesnih znanosti od 17. stoljeća, postupno se razvija i počinje tvoriti srž moderne historijske znanosti. S druge strane, postupak poznanstvenjenja događa se postupno i ovisno o zemljama. Kronologija ne može reći kako su pojedini državni ustroji te odnos vlasti prema obrazovnom sustavu izuzetno utjecali na taj proces. No vidljivo je kako se on širi po svim krajevima Europe. Pisanje Leopolda Rankea u Njemačkoj imalo je izuzetan utjecaj koji je vidljiv na europskom zapadu i istoku. Zemlje poput Rumunjske, Bugarske ili Srbije na Balkanu, postupno prihvaćaju i samostalno razvijaju vlastite historiografije pod utjecajem njemačkog, ali i francuskog modela. Politički događaji u 19. stoljeću također predstavljaju značajan faktor koji utječe na historiografska usmjerenja – to je najjasnije vidljivo iz talijanskog primjera.

Da je Njemačka nepobitno vodeća zemlja u historiografskoj produkciji, dokažu rezultati i kronologije Europe. Naime, od ukupno 350 zapisa, čak je sedamdeset šest s područja njemačke historiografije. Također, vidljivo je kako su centri izdavaštva različiti. Njemačka je u 19. stoljeću razvila široku mrežu izuzetno kvalitetnih sveučilišnih centara koji su ujedno postali i izdavački centri. Proces koji je prethodio poznanstvenjenju historije, proces postručavanja, upravo je tome najviše pridonio.² Naravno, težnje za otkrivanjem jedinstvene kulture vidljive kod većine velikih njemačkih mislioca također su pridonijele tom razgranatom razvoju odvojenih centara, kao i činjenica da je Njemačka do 1871. godine bila razjedinjena. Tako, iako nam kronologija ne može dati nijansirane podatke o „droysenovskom“ Berlinu ili „sybelovskom“ Münchenu, preko nje vidimo koji su njemački gradovi prednjačili u izdavaštvu, a ponekad čak i u kojem žanru. Dakako, ne treba zaboraviti ni bogat pregled tema koji nudi ova kronologija, te popis literature kojime se na jednom mjestu sakuplja relevantna literatura korištena pri izradi i nadopuni same kronologije.

Teme, koje djela spomenuta u kronologiji obrađuju raznolike su, ali ipak, primjetno je ono što su i povjesničari historije poput Ernsta Breisacha naglašavali – razdoblje druge polovice 19. stoljeća doba je kada se pišu „povijesti svijeta“, globalne sinteze prošlosti.³ Pogotovo je to vidljivo u Njemačkoj gdje gotovo po desetljećima izlaze svjetske povijesti (*Weltgeschichten*) poznatih autora.

— Filip Šimetin Šegvić [povijest]

HISTORIOGRAFIJA SJEVERNOAMERIČKOG PROSTORA 1850.-1900.: KRONOLOGIJA

— Tomislav Brandolica [povijest]

— Marko Lovrić [povijest]

— Filip Šimetin Šegvić [povijest]

1851. – *The Conspiracy of Pontiac* – Francis Parkman (1823.-1893.), jedan od najpoznatijih povjesničara, objavljuje svoj prvi historijski uradak, rekonstrukcija indijanskog ustanka pod vodstvom poglavice Pontiacu protiv Britanaca koji su netom završili rat s Francuskom.
1851. – *Historical Sketches of North Carolina, from 1584 to 1851* – povjesničar John Hill Wheeler (1806.-1882.), školovani pravnik i političar, objavljuje prvu od brojnih studija svoje rodne Sjeverne Karoline.
1852. – *Discovery and Exploration of the Mississippi Valley with the original narratives of Marquette, Allouez, Membre, Hennepin and Anastase Douay* – izdaje se prvo važno djelo katoličkog povjesničara John Gilmary Shea (1824.-1892.), pionira na području istraživanja razvoja katoličanstva na prostoru Amerike.
1852. – *History of the United States* – tiskan posljednji, šesti svezak povijesti Sjedinjenih Država povjesničara Richarda Hildretha (1807.-1865.) koji je za razliku od Bancrofta koristio uglavnom objavljenu literaturu a ne primarna vrela, ali je postigao izuzetno čitku i kvalitetnu sintezu koju obilježava odmak od tradicionalne romantičarske političke povijesti pomoću ekonomskih analiza i detaljnijom analizom perioda od 1690. do 1750.
1852. – *Histoire du Canada depuis sa découverte jusqu'à nos jours* – pravnik François-Xavier Garneau (1809.-1866.) objavljuje posljednji, četvrti tom (od 1845.) svoje sinteze povijesti Kanade, koja će 1860. godine u skraćenoj i modificiranoj verziji izaći i na engleskom jeziku. U njoj dominiraju i odnosi stanovništva različitih jezika i porijekla, te konstantnu borbu francuske manjine za opstankom. Ta interpretacija obilježiti će gotovo čitavu frankofonu historiografiju Kanade 19. stoljeća.
1853. – *Correspondence of the American Revolution; being Letters of Eminent Men to George Washington, from the Time of his taking Command of the Army to the End of his Presidency* – objavljena kolekcija izvora koju je sakupio i uredio vrlo poznati povjesničar Jared Sparks (1789.-1866.). Kao odličan stručnjak za biografiju Georgea Washingtona, upravo je radeći na tom djelu otkrio i sakupio vrijedna pisma koja čine srž kolekcije objavljene u četiri sveska.
1854. – *Historical Collections of Georgia: Containing the Most Interesting Facts, Traditions, Biographical Sketches, Etc., Relating to Its History and Antiquities, from Its First Settlement to the Present Time* – objavljeno izrazito važno i cijenjeno djelo Georgea Whitea (1802.-1887.) kojim se i današnji povjesničari koriste kao referentnim za povijest savezne države Georgije.
1855. – *History of Napoleon Bonaparte* – John Stevens Cabot Abbott (1805.-1877.) objavljuje jednu od najpopularnijih knjiga, biografiju Napoleona.
1855. – *The Life of George Washington* – poznati povjesničar New Yorka Washington Irving (1783.-1859.) nakon iscrpnog rada u arhivima objavljuje prvi od ukupno pet svezaka biografije predsjednika Georgea Washingtona koji će izlaziti do njegove smrti.
1855. – *A History of the Late Province of Lower Canada* – povjesničar Robert Christie (1787.-1856.) objavljuje posljednji, šesti svezak (od 1848.) svoje obuhvatne povijesti Kanade koja se drži političkih zbivanja i događaja unutar razdoblja od 1791. do 1841.
1855. – *The History of Canada, from Its First Discovery to the Present Time* – poduzetnik i novinar John Mercier McMullen (1820.-1907.) objavljuje nešto manje popularnu ali važnu sintezu povijesti Kanade, koja se bazira na želji dokazivanja jakosti engleskog dijela Kanade i važne uloge britanske vlade u ekonomskom boljitku tog dijela.
1856. – *The Rise of the Dutch Republic* – nakon istraživanja i godina putovanja po Europi, povjesničar John L. Motley (1814.-1877.) objavljuje povijest Nizozemske republike koja je vrlo brzo postala popularna i tako autora navela na pisanje nastavaka.

1857. – *The Diplomatic History of the Administrations of Washington and Adams* – objavljuje se važno djelo s područja historije diplomacije Sjedinjenih Država poznatog stručnjaka **William Henry Trescota** (1822.-1898.).
1858. – *History of the United States, to the End of the 26th Congress in 1841* – pravnik i povjesničar **George Tucker** (1775.-1861.) objavljuje četvrti, posljednji svezak povijesti SAD-a (od 1856.) koja nije stekla popularnost, budući da je autor „prijevremeno“ pokušao biti što stručniji i držati se činjenica.
1859. – *The History of the Reign of Philip the Second, King of Spain* – izlazi treći svezak (od 1855.) biografije španjolskog kralja Filipa II., iz edicije koju autor **William H. Prescott** (1796.-1859.) nije uspio do svoje smrti završiti pa je ujedno ostao i zadnji.
1861. – *Cours d' Histoire du Canada – Baptiste-Antoine Ferland* (1805.-1865.) objavljuje svoje najznačajnije djelo, kritička povijest Kanade koju je sastavio iz svojih predavanja na sveučilištima, ali nije uspio dovršiti, tako da je do 1865. izdano tek dva sveska.
1861. – *Légendes canadiennes – Henri-Raymond Casgrain* (1831.-1904.), poznati kanadski povjesničar koji je zastupao patriotsku heroizaciju povijesti, objavljuje svoje legende iz prošlosti Kanade, koje ima više književnu nego historiografsku vrijednost. Osnovni mu je cilj bio opisivanje formiranja nacije na čelu s blagohotnim francuskim doseljenicima koji su se morali odupirati divljačkim domorocima.
1863. – *The Black Man: His Antecedents, His Genius, and His Achievements* – objavljena monografija **William Wellsa Browna** (1816.-1884.) koja opisuje živote pojedinaca za koje autor smatra kako su svojim sposobnostima stekli ugled i čast u društvu, usprkos ropstvu i predrasudama.
1863. – *Les Anciens Canadiens – Philippe Aubert de Gaspé* (1786.-1869.) u svojem djelu obrađuje društveni život Kanade s kraja 18. i početka 19. stoljeća s izuzetno anegdotalnim i narativnim stilom koji je djelu osigurao veliku popularnost.
1864. – *New York: or The Towns of Manhattan* – posthumno se objavljuje nezavršeni prvi svezak povijesti New Yorka koju je kao ediciju u više svezaka osmislio i započeo poznati novelist **James Fenimore Cooper** (1789.-1851.) iste godine kada ga je zatekla smrt.
1864. – *A History of Charles the Bold, Duke of Burgundy* – povjesničar **John Foster Kirk** (1824.-1904.) objavljuje u Philadelphiji i Londonu prvi svezak (od tri, do 1868.) povijesti Karla Debelog, jednog od prvih djela američke medievistike.
1864. – *History of the Intellectual Development of Europe* – američki kemičar i povjesničar **John William Draper** (1811.-1882.) objavljuje važnu i utjecajnu studiju novije intelektualne historije Europe u kojoj demonstrira evolucionistički pristup historiji.
1865. – *France and England in North America* – objavom knjige pod nazivom *Pioneers of France in the New World* kreće serija monumentalnih knjiga (do 1892.) uglednog stručnjaka **Francisa Parkmana** koja se bavi francuskom i engleskom kolonijalizacijom Sjeverne Amerike, hvaljena zbog književnog tečnog stila, ali i kasnije kritizirana zbog brojnih pristranih opisa i nekritičkih dijelova.
1865. – *Histoire de la Colonie française au Canada* – objavljuje se povijest francuskih kolonija u Kanadi povjesničara **Etienne-Michela Faillona** (1800.-1870.) koja je trebala pokriti u više svezaka razdoblje od 16. do 18. stoljeća, no nikada nije objavljen četvrti svezak.
1867. – *History of the American Civil War* – izlazi prvi od tri toma (do 1870.) najpoznatijeg djela **Johna William Drapera** o Građanskom ratu, napisana esejistički i namijenjen kao teorijska diskusija koja u historijsku interpretaciju integrira faktore okoliša.
1867. – *The Negro in the American Revolution* – objavljena jedna od brojnih studija afroamerikanaca u povijesti SAD-a povjesničara **William Wellsa Browna** (1816.-1884.).
1869. – *Histoire du Canada* – povjesničar **Charles-Honoré Laverdière** (1826.-1873.) objavljuje vrlo popularnu i često korištenu povijest Kanade kritiziranu jedino zbog „teškog“ stila.
1869. – *Histoire de cinquante ans: 1791-1841* – tiska se „povijest pedeset godina“ Kanade, povjesničara **Théophile-Pierrea Bédarda** (1844.-1900.).
1870. – *History of the American Stage* – izlazi iscrpan pregled povijesti razvoja američke kazališne umjetnosti od njenih početaka autora **Thomasa Allstona Browna** (1836.-1918.). Riječ je o djelu nastalo autorovom kompilacijom priča i biografija umjetnika i djelatnika.

1871. – *The creation of Manitoba; or, a history of the Red River troubles* – objavljuje se tipična kronika historije provincije Manitobe kanadskog povjesničara **Alexandera Begga** (1839.-1897.).
1872. – *The History of the Rise and Fall of the Slave Power in America* – započeto izdavanje važnog djela (u tri sveska, do 1877.) **Henryja Wilsona** (1812.-1875.) koje obrađuje razdoblje Američkog građanskog rata, kao i procese vezane uz propast robovlasništva na američkome jugu.
1872. – *The French in America during the War of Independence of the United States, 1777-1783* – tiska engleski prijevod djela koje je **Thomas Balch** (1821.-1877.) izvorno napisao na francuskom a koje obrađuje aktivnosti Francuza tijekom američkog Rata za nezavisnost.
1874. – *Native Races of the Pacific States* – **Huberta H. Bancrofta** (1832.-1918.) objavljuje jedno od mnogih djela o domorodačkom stanovništvu Pacifičkih država, koje je sastavio uz pomoć suradnika. Djelo predstavlja sistematizaciju i grupaciju brojnih kultura žitelja Amerike na temelju brojnih vrela.
1878. – *Historical Collections Relating to the American Colonial Church* – tiskan posljednji, šesti svezak edicije koja obrađuje crkvenu povijest Sjedinjenih Država i čiji je autor protestantski biskup i učitelj **William Stevens Perry** (1832.-1898.).
1878. – *History of American Literature during the Colonial Time, 1607-1765* – povjesničar i pisac **Moses Coit Tyler** (1835.-1900.) objavljuje povijest američke literature u kolonijalnom periodu, koja iznosi neke nove teze o nastanku američkog nacionalizma. Kasnije će objaviti također vrlo poznatu biografiju **Patrick Henry** (1887.).
1880. – *History of the United States under the Constitution, 1789-1865* – povjesničar i pravnik **James Schouler** (1839.-1920.) izdaje prvi od ukupno sedam svezaka (do 1917.) američke konstitucionalne povijesti.
1881. – *Short History of the English Colonies in America* – političar i povjesničar **Herny Cabot Lodge** (1850.-1924.) izdaje svoje djelo o povijesti engleske kolonijalizacije Sjeverne Amerike u kojemu govori i o drugim brojnim kolonijalizatorima i doseljenicima koji su se ondje našli.
1881. – *A History of American Politics* – objavljuje se povijest američke politike **Alexandera Johnstona** (1849.-1889.) koju odlikuju narativan i tečan stil
- zbog čega će steći širu popularnost i nekoliko novih i prerađenih izdanja.
1882. – *The Naval War of 1812 – Theodore Roosevelt* (1858.-1919.) objavljuje izrazito cijenjeno djelo o ratu između Sjedinjenih Američkih Država i Velike Britanije za vrijeme Napoleonove vladavine.
1882. – *Manual of Historical Literature* – povjesničar **K.C. Adams** (1835.-1902.) objavljuje priručnik sabrane literature povijesne tematike koja je objavljena do tada.
1882. – *Histoire des Canadiens-français, 1608-1880: origine, histoire, religion, guerres, découvertes, colonisation, coutumes, vie domestique, sociale et politique, développement, avenir* – povjesničar **Benjamin Sulte** (1841.-1923.) objavljuje prvi svezak (od osam ukupno, do 1884.) povijesti francuskih doseljenika na tlo Kanade, u kojemu obrađuje njihov odnos s domorodačkim plemenima.
1883. – *History of the People of the United States from the Revolution to the Civil War* – samouki povjesničar **John Bach McMaster** (1852.-1932.), po struci inženjer, objavljuje vrlo originalnu povijest Sjedinjenih Država od Revolucije do Građanskog rata, koja se ne pavi toliko čistom politikom koliko problemima međuodnosa geografije i civilizacije, migracijama, gospodarstvom, agrikulturom, industrijom, tehničkim naprecima itd.
1883. – *The History of the Negro Race in America 1619-1880* – izlazi prva ozbiljna povijest Afroamerikanaca u Sjedinjenim Državama povjesničara **Georgea Washingtona Williamsa** (1849.-1891.) koja je naišla na povoljne kritike i bila dobro prihvaćena.
1884. – *Narrative and Critical History of America* – tiskan prvi svezak (od osam, do 1892.) zbirke priloga i tekstova koje je okupio i većinom napisao **Justin Winsor** (1831.-1897.). U njima se pokušavaju kritički reinterpretirati neki povijesni događaji iz prošlosti Sjedinjenih Država, a kritizirao je i historiografska djela H. H. Bancrofta, no iznenađujuće je kako je malo mjesta posvećeno 19. stoljeću.
1884. – *A History of the Presidency from 1788 to 1897* – **Edward Stanwood** (1841.-1923.) tiska prvu verziju svoje knjige o povijesti predsjedničkih izbora u kojoj se daje izvještaj o svim platformama, političkim zbivanjima i rezultatima glasanja.
1885. – *History of the Huguenot emigration to America* – u New Yorku se objavljuje dvosveščana knjiga o

- hugenotskim izbjeglicama u Americi, prezbiterijskog svećenika i povjesničara **Charlesa Washingtona Bairda** (1828.-1887.).
1885. – *A Sketch of the Negro in Politics, Especially in South Carolina and Mississippi* – ugledni knjižničar i povjesničar **Frederic Bancroft** (1860.-1945.) objavljuje svoju disertaciju, vrlo interesantnu historiju Juga u kojoj se između ostaloga metodom oralne historije istražuje rasizam i „anticrnačka“ politika.
1886. – *History of the Catholic Church in the United States* – **John Gilmary Shea** kreće s objavljivanjem prvog sveska (od četiri, do 1892.) monumentalne edicije povijesti katoličke crkve u Sjedinjenim Državama.
1887. – *History of the United States of America, from the Discovery of the American Continent* – izlazi deseti svezak knjiga o povijesti Sjedinjenih Država **Georgea Bancrofta** (1800.-1891.) „oca američke historije“ u kojoj slijedi legendu o američkoj revoluciji koju su proveli rodoljubi, potaknuti anglosaskim duhom, u korist čovječanstva.
1887. – *History of Canada* – engleski inženjer **William Kingsford** (1819.-1898.) objavljuje prvi svezak svoje edicije (ukupno deset svezaka, do 1898.) povijesti engleske Kanade koja proučava posebno odnose doseljenika i domorodaca.
- 1887./1888. – *Battles and Leaders of the Civil War* – u četiri sveska izlaze vrlo popularni sakupljeni novinski članci autora **Roberta Underwooda Johnsona** (1853.-1937.) i **C.C. Buela** o bitkama i junacima Građanskog rata.
1888. – *History of the Inquisition of the Middle Ages* – povjesničar **Charles Henry Lea** (1825.-1909.) objavljuje jednu od svojih najpoznatijih knjiga o inkviziciji u srednjem vijeku, koja je diljem Europe ubrzo prevedena, a prethodila detaljnijoj studiji Španjolske inkvizicije.
- 1888./1889. – *Histoire du droit canadien depuis les origines de la colonie jusqu'à nos jours* – objavljuju se dva sveska pravne povijesti Kanade, koje je napisao stručnjak za pravo i političar **Edmond Lareau** (1848.-1890.)
1889. – *The History of the United States of America 1801 – 1817* – izlazi prvi (od devet, do 1891.) svezak pregleda povijesti SAD-a **Henryja Brooksa Adamsa** (1838.-1918.) koji pokrivaju vladavinu Thomasa Jeffersona i Jamesa Madisona.
1889. – *The Winning of the West* – objavljeno djelo **Theodorea Roosevelta** koje u četiri sveska opisuje širenje europskih doseljenika na američki Zapad i njihove susrete sa američkim Indijancima.
1889. – *Une colonie féodale en Amérique: l'Acadie, 1604-1881* – u kanadskom Montrealu objavljuje se dvosveščana povijest kolonijalne Amerike, francuskog povjesničara i učenika **Frédérica Le Playa**, **François-Edma Rameau de Saint-Pérea** (1820.-1899.) koji piše o povijesti Akadije, zemlje koja je prema njemu sačuvala duh stare Francuske.
1889. – *The State* – objavljuje se političko-povijesna studija **Woodrowa Wilsona** (1856.-1924.) u kojoj između ostaloga analizira utjecaj engleskih tradicija na američke institucije i modernu državu.
1890. – *The Genesis of the United States* – izlazi vrijedna kolekcija u dva toma, sastavljena od do tada neobjavljenih povijesnih manuskripta i rijetkih traktata vezanih za najranije razdoblje povijesti SAD-a autora **Alexandera Browna** (1843.-1906.).
1890. – *The Influence of Sea Power Upon History: 1660-1783* – mornarički kapetan **Alfred Thayer Mahan** (1840.-1914.) objavljuje historijsku studiju važnosti morskih sila koje je utjecalo na suvremenu politiku, pogotovo njemačkog cara Vilima.
1890. – *History of New England to the Revolutionary War* – tiskan posljednji, peti svezak (izlazi od 1859.) povijesti Nove Engleske u Revoluciji državnika i povjesničara **John Gorham Palfrey** (1796.-1881.) koje se često kritizira kao primjer filopietizma u američkoj historiografiji.
1891. – *Boston* – izlazi jedna od značajnijih knjiga **Hernyja Cabota Lodgea**, u kojemu razrađuje tezu o „esencijalno engleskoj“ društvu Bostona u kojemu je i sam rođen.
1891. – *The History of Historical Writing in America* – **J. Franklin Jameson** (1859.-1937.) u Bostonu objavljuje svoju cijenjenu i poznatu studiju o historiografiji i izučavanju povijesti na primarnoj i sekundarnoj razini, jednu od prvih takvih knjiga u Sjedinjenim Državama. U njoj on dijeli historiografiju SAD-a na četiri faze, a posljednju, četvrtu (u koju ubraja i sebe) karakterizira intenzivno proučavanje izvora.
1892. – *Formation of the Union* – **Albert Bushnell Hart** (1854.-1943.), povjesničar i pisac, objavljuje jedno od svojih prvih djela u kojemu prikazuje iscrpno proces formiranja Unije.

1892. – *The Land of the Cliff-Dwellers* – objavljeno djelo **Fredericka H. Chapina** (1852.-1900.) koje obrađuje i opisuje *mese* (prerijska brda sa ravnim vrhom), planine i ruševine starih naseobina Pueblo Indijanaca na području Colorada.
1893. – *The Significance of the Frontier in American History* – objavljeno veliko i značajno djelo u kojem **Frederick Jackson Turner** (1861.-1932.) ističe značaj granice u američkoj povijesti. U trenutku kada je prostor između Atlantika i Pacifika već naseljen, te više ne postoji granična crta, on ističe da je američka povijest većim dijelom povijest kolonizacije Zapada. Prema njemu je granica osnovni pravac amerikanizacije doseljenika, dakle stvaranja složene nacije Amerikanaca, te ona izaziva individualizam koji utječe na razvoj demokracije.
1893. – *History of the United States from the Compromise of 1850 to the McKinley-Bryan Campaign of 1896* – poznati američki povjesničar **James Ford Rhodes** (1848.-1927.), kasniji dobitnik Pulitzerove nagrade za povijest, objavljuje prvi svezak (od sedam, do 1906.) političke povijesti Sjedinjenih Država u drugoj polovici 19. stoljeća, koristeći pritom uglavnom novine i memoare kao izvore.
1893. – *The United States: an Outline of Political History* – britanski povjesničar **Goldwin Smith** (1823.-1910.) izdaje uz kasnije objavljenu knjigu *The United Kingdom: a Political History* (1899.) svoje najpoznatije djelo, primjer izuzetno kvalitetne narativne historije.
1893. – *The Origins of the British Colonial System, 1578-1660* – **George Louis Beer** (1872.-1920.) objavljuje prvu knjigu u ediciji povijesti britanskog kolonijalnog sustava koja će izlaziti do 1912.
1895. – *American Historical Review* – početak izlaženja najvažnijeg američkog historiografskog časopisa. Izlaženje *American Historical Review* pokrenulo je Američko Povijesno Udruženje (American Historical Association) s ciljem promicanja povijesnih studija, očuvanja povijesnih dokumenata i artefakta, kao i objavljivanjem rasprava posvećenih povijesnoj znanosti. U njemu u prvim godinama dominiraju članci iz rane povijesti SAD-a, dakle uglavnom teme kao što su kolonijalizam ili Revolucija.
1895. – *A History of Monetary Systems in Modern States* – jedan od najzanimljivijih ekonomskih povjesničara 19. stoljeća i obučeni statističar, **Alexander del Mar** (1836.-1926.) objavljuje svoju povijest monetarnih sustava modernih država u kojoj ispituje ulogu novca na društvo, politiku, gospodarstvo, itd. Tu knjigu će slijediti jednako važna i poznata djela poput opće monetarne povijesti SAD-a pod imenom *A History of Money in America* (1900.).
1895. – *The Law of Civilisation and Decay* – objavljeno poznato djelo **Henryja Brooksa Adamsa** u kojemu iznosi svoju tezu o usponu i padu trgovinskih civilizacija.
1895. – *L'Église du Canada* – izlazi monumentalno djelo **Auguste-Honoréa Gosselina** (1843.-1918.) koje se bavi crkvom i crkvenim institucijama u prošlosti Kanade.
1896. – *History of the Warfare of Science with Theology in Christendom* – **Andrew Dickson White** (1832.-1918.) objavljuje djelo u dva sveska koje obrađuje sukob razvoja znanosti sa dogmama kršćanstva.
1896. – *The United States of America, 1765-1865* – objavljuje se pregled historije institucija i ideja Sjedinjenih Država **Edward Perkins Channing** (1856.-1931.) u vremenskom rasponu od jednog stoljeća, jedan od rijetkih takvih radova kojeg je jedan povjesničar sastavio posve sam bez suradnika. Channing će skupa s **Albertom Bushnellom Hartom** iste godine izdati i *Guide to the Study of American History*, vrlo važan vodič u kojemu se objavljuju brojni do tada slabo poznati izvori.
1896. – *Curious Punishments of Bygone Days* – izlazi knjiga **Alice Morse Earle** (1851.-1911.) koja obrađuje zakone, kazne i načine kažnjavanja u kolonijalnoj Americi. Autoricu ne zanima događajna povijest, već život svakodnevnice, stoga je njezin rad izrazito važan za modernu historiografiju i sociologiju.
1896. – *History of the Warfare of Science with Theology in Christendom* – objavljuje se dvosveščano djelo autora **Andrewa Dicksona Whitea** (1832.-1918.) i **Georgea Lincolna Burra** (1857.-1938.) u kojemu se razmatra uloga religije u znanosti pomoću primjera iz povijesti.
1896. – *Curious Punishments of Bygone Days* – knjiga **Alice Morse Earle** (1851.-1911.) koja obrađuje zakone, kazne i načine kažnjavanja u kolonijalnoj Americi. Autoricu ne zanima događajna povijest, već život svakodnevnice, stoga je njezin rad izrazito važan za modernu historiografiju i sociologiju.
1896. – *John Cabot, the Discoverer of North-America and Sebastian, His Son* – povjesničar Henry HARRISSE

- (1830.-1910.) koji veliki dio svoje karijere provodi u Parizu, objavljuje vrlo kritično djelo o Heryju Cabotu.
1896. – *The Suppression of the African Slave Trade to the United States of America 1638-1870* – disertacija sociologa i povjesničara, zastupnika panafričkih teorija, **William Edwarda Burghardta Du Boisa** (1868.-1963.) u kojoj daje pregled mjera i odluka SAD-a koje su implementirane kako bi se obustavila trgovina robljem iz Afrike.
1896. – *Economic History of Virginia in the Seventeenth Century* – izlazi vrlo interesantna analiza ekonomske povijesti prvih doseljenika Virginije autora **Philipa Alexander Brucea** (1856.-1933.), koja će kasnije postati dio trodijelne društvene, gospodarske i institucionalne povijesti Virginije.
1896. – *The Life of Napoléon Bonaparte* – američki povjesničar **William Milligan Sloane** (1850.-1928.) koji je dijelom školovan u Europi i poznat po djelu o Francuskoj revoluciji pod nazivom *The French War and the Revolution* (1893.) objavljuje popularnu i vrlo iscrpnu biografiju francuskog vladara Napoleona Bonapartea u četiri toma.
1898. – *L'Union des dex Canadas, 1841-1867* – povjesničar **Laurent-Olivier David** (1840.-1926.) objavljuje svoju povijest Kanadske unije.
1898. – *The First Republic in America* – **Alexander Brown** objavljuje pregled najranije povijesti savezne države Virginije.
1898. – *Reconstruction-Essays on the Civil War and Reconstruction* – tiska se jedno od prvih djela Rekonstrukcionističke škole historiografije povjesničara **William Archibalda Dunninga** (1857.-1922.) koju su već ondašnji stručnjaci afroameričke povijesti kritizirali.

HISTORIOGRAFIJA EUROPE 1850.-1900.: KRONOLOGIJA

- **Tomislav Brandolica** [povijest]
- **Andreja Piršić** [povijest/španjolski jezik i književnost]
- **Filip Šimetin Šegvić** [povijest]
- **Stefan Treskanica** [povijest]

1850. – *Histoire de Flandre* – izlazi posljednji, šesti svezak povijesti Flandrije (od 1847.) belgijskog povjesničara i političara **Joseph Kervyna de Lettenhovea** (1817.-1891.), poznatog i po velikoj ediciji knjiga o Stogodišnjem ratu.
1850. – *Archivio triennale delle cose d'Italia* – **Carlo Cattaneo** (1801.-1869.), jedan od najboljih talijanskih povjesničara 19. stoljeća počinje s izdavanjem trosveščane kompilacije dokumenata i komentara talijanske povijesti u posljednjih trideset godina.
1850. – *Die Klassenkämpfe in Frankreich 1848-50* – u sklopu *Neuen Rheinischen Zeitung* izlazi i djelo o klasnim borbama u Francuskoj **Karla Marxa** (1818.-1883.).
1850. – *Geschichte der sozialen Bewegung in Frankreich von 1789 bis auf unsere Tage* – sociolog i ekonomist **Lorenz v. Stein** (1815.-1890.) objavljuje značajnu knjigu o povijesti socijalnih pokreta u Francuskoj od Revolucije do njegova vremena, koja ostaje mnogo umjerenija od Marxove knjige, iako zastupa socijalistička gledišta.
1850. – *Geschichte des Österreichischen Kaiserstaats* – u Hamburgu izlazi posljednji od pet svezaka povijesti Austrije mađarskog povjesničara **Jánosa Majlátha** (1786.-1855.).
1850. – *Děje Španělské* – češki povjesničar **Jan Slavomír Tomiček** (1806.-1866.) objavljuje svoju Povijest Španjolske, nakon što je godinu dana prije objavio i mnogo poznatiju Povijest Engleske (*Děje anglické země*).
1850. – *Mährens Geschichts-Quellen* – u Brnu moravsko-češki povjesničar **Beda František Dudík** (1815.-1890.) objavljuje svoje Izvore za povijest Moravske.

1850. – *Aperçus nouveaux sur l'histoire de Jeanne d'Arc* – francuski povjesničar **Jules Quicherat** (1814.-1882.), pionir u proučavanju uloge Ivane Orleanske u francuskoj povijesti, objavljuje svoje „Nove priloge“ na tu temu, nakon što je godinu dana prije kompletirao ediciju *Procès de condamnation et de réhabilitation de Jeanne d'Arc*.
1850. – *Anais da Ilha Terceira* – objavljuje se prvi svezak (od četiri) kronološke povijesti otoka Terceira portugalskog povjesničara **Francisca Ferreira Drummonda** (1796.-1858.) u kojemu se detaljno opisuju i okolnosti portugalskog građanskog rata (1828.-1834.).
1851. – *The History of Normandy and England* – britanski povjesničar **Francis Palgrave** (1788.-1861.) je prvim sveskom ovog četverosvezalnog djela započeo izdavanje djela koje je vrhunac njegove karijere posvećene engleskom srednjovjekovlju.
1851. – *Dr. Martin Luther der deutsch Reformator* – švicarski povjesničar **Johann Heinrich Gelzer** (1813.-1889.) objavljuje u Njemačkoj biografiju Martina Luthera.
1851. – *Regesta Pontificum Romanorum* – u Berlinu izlazi golema zbirka papinskih isprava koja seže do 1198. Uređuje je njemački povjesničar **Philipp Jaffé** (1819.-1870.).
1851. – *Det norske Folks Historie* – izlazi prvi od ukupno osam svezaka povijesti norveškog naroda do 1397. godine, uglednog povjesničara **Petera Andreasa Muncha** (1810.-1863.).
1851. – *Magyarország története* – mađarski povjesničar **Szalay László** (1813.-1864.), pod utjecajem Leopolda v. Rankea piše mađarsku povijest do 1707. godine.
1851. – *Istorija Rossii s drevnejših vremen*, izlazi prvi od 29 tomova monumentalnoga djela **Sergeja Solovjova** (1820.-1879.), velikana ruske historiografije i osnivača državne škole, unutar koje je dominirala pravno-politička povjesnica; Solovjovljeva *Povijest Rusije* važna je i kao provjereni i bogati kompendij izvora za rusku povijest do u drugu polovicu 18. stoljeća.
1851. – *Storia dei comuni italiani* – poznati talijanski povjesničar **Paolo Emiliani Guidici** (1812.-1872.) objavljuje dvosveščanu povijest talijanskih komuna.
1851. – *Storia d'Italia dal 1815 al 1850* – izlazi povijest suvremene Italije pisca i političara **Giuseppa La Farine** (1815.-1863.).
1852. – *Storia documentata di Venezia* – talijanski povjesničar **Samuele Romanin** (1808.-1861.) pokreće izdavanje dokumenata za povijest Venecije do njenog pada 1798. (u deset dijelova, do 1861.).
1852. – *Französische Geschichte, vornehmlich im sechzehnten und siebzehnten Jahrhundert/ Englische Geschichte, vornehmlich im sechzehnten und siebzehnten Jahrhundert* – otac njemačke moderne historiografije **Leopold v. Ranke** (1795.-1886.) izdaje prvu knjigu u seriji Francuske i kasnije Engleske povijesti koje će izlaziti do 1861.
1853. – *Einleitung in die Geschichte des neunzehnten Jahrhunderts* – njemački povjesničar **Georg Gottfried Gervinus** (1805.-1871.) piše povijest 19. stoljeća koju će kasnije i nastaviti pisati u drugim izdanjima do 1866.
1853. – *Die Zeit Constantins des Großen* – najpoznatiji švicarski kulturni povjesničar **Jakob Burckhardt** (1818.-1897.) izdaje svoje prvo znamenito djelo, biografiju Konstantina Velikog.
1853. – *History of Scotland from the Revolution to the Extinction of the last Jacobite Insurrection* – prvi svezak opsežne narativne povijesti Škotske, autora **Johna Hilla Burtona** (1809.-1881.).
1853. – *Povijest grčke revolucije* – grčki državnik i povjesničar **Spyridon Trikoupis** (1788.-1873.) u Londonu izdaje svoje najpoznatije djelo o borbi za nezavisnost Grčke između 1821.-1827.
1853. – *Zwei Revolutionen* – njemački političar i povjesničar **Friedrich Christoph Dahlmann** (1785.-1860.) objavljuje svoje poznato djelo o revolucijama u engleskoj i francuskoj, koje je koncipirano na temelju njegovih predavanja na fakultetu u Bonnu.
1853. – *Geschichte der Revolutionszeit 1789 – 1800* – njemački povjesničar **Heinrich v. Sybel** (1817.-1895.) počinje s izdavanjem prvog sveska svojeg poznatog djelo o međunarodnim odnosima i utjecajima Francuske revolucije u Europi (u pet svezaka, do 1879.).
1853. – **Joseph Alexander v. Helfert** (1820.-1910.) u Pragu objavljuje vrlo važnu nacionalnu povijest Austrije, *Über Nationalgeschichte und den gegenwärtigen Stand ihrer Pflege in Österreich* u kojoj je pokušao stvoriti sliku o duhu austrijske prošlosti koji ukazuje u „velikonjemačko“ rješenje.

1853. – *Histoire de la Reformation au XVIIe siècle* – u Parizu izlazi posljednji, peti svezak popularne i široko čitane povijesti reformacijskog pokreta u 16. stoljeću švicarskog povjesničara **Jean-Henri Merle d'Aubigné** (1794.-1872.) koji je svojim pristupom temi htio izbjeći polemiku s katoličkom crkvom i reformaciju prikazao kao kreativni događaj u povijesti.
1853. – *História de Portugal* – izlazi četvrti i zadnji dio velike povijesti Portugala, povjesničara **Alexandra Herculana** (1810.-1877.), koja se danas smatra prvim djelom znanstvene vrijednosti u portugalskoj historiografiji.
1853. – *Polska* – počinje izlaziti edicija poljske povijesti (u dvadeset svezaka, do 1876.) **Joachima Lelewela** (1786.-1861.).
1853. – *Istoria Românilor* – **August Treboniu Laurian** (1810.-1881.) objavljuje prvi svezak povijesti rumunjskog naroda, koji povijest Rumunja prikazuje kontinuirano, od osnutka grada Rima 753. pr. Kr.
1853. – *Storia dei musulmani di Sicilia* – u Firenci izlazi prvi svezak povijesti Sicilije pod muslimanima talijanskog pisca i povjesničara **Michelea Amarija** (1806.-1889.).
1854. – *Römische Geschichte* – izlazi do 1856. u tri sveska rimska povijest do Carstva **Theodora Mommsena** (1817.-1903.), za koju će 1902. godine dobiti i Nobelovu nagradu.
1854. – *Vorlesungen über die Geschichte des deutschen Volkes und Reichs* – njemački povjesničar **Heinrich Leo** (1799.-1878.) u Halleu izdaje za tadašnje vrijeme vrlo kontroverznu povijest „Njemačkog naroda i Reicha“.
1854. – *Deutsche Geschichte vom Tode Friedrichs des Großen bis zur Gründung des Deutschen Bundes* – njemački povjesničar **Ludwig Häusser** (1818.-1867.) objavljuje prvi svezak svojeg kapitalnog djela o novijoj njemačkoj povijesti.
1854. – *Système de politique positive* – **Auguste Comte** (1798.-1857.) izdaje jedno od svojih najvažnijih djela, u kojemu razlaže temelje pozitivizma.
1854. – *Histoire générale de l'Eglise* – povjesničar **Joseph-Epiphanes Darras** (1825.-1878.) u Parizu objavljuje svoju povijest crkve.
1854. – *Historia de la Decadencia de España* – izlazi najpoznatije djelo španjolskog povjesničara **Antonia Cánovasa del Castilla** (1828.-1897.) o propadanju Španjolske.
1854. – *Histoire de la Dacie, des Valaques transdanubies et de la Valachie* – rumunjski povjesničar **Mihail Kogălniceanu** (1817.-1891.), učenik Leopolda v. Rankea, objavljuje u Berlinu na francuskom svoju povijest Rumunjske.
1855. – *Dějepis města Praby* – češki političar i povjesničar **Václav Vladivoj Tomek** (1818.-1905.) počinje na poticaj Františka Palackýja objavljivati Povijest Praga u nekoliko svezaka.
1855. – *Geschichte der preußischen Politik bis 1756* – njemački povjesničar **Johann Gustav Droysen** počinje s pisanjem svoje povijesti Prusije (1855.-1886.).
1855. – *Geschichte der deutschen Kaiserzeit* – objavljuje se prvi svezak (od šest, do 1895.) izuzetno popularne edicije povijesti njemačkih careva koja je sezala do 12. stoljeća povjesničara **Wilhelma v. Giesebrechta** (1814.-1889.), učenika Rankea. U njoj je izuzetan naglasak stavljen na jaku i ujedinjenu Njemačku u Otonskom razdoblju.
1855. – *Études sur l'histoire de l'humanité* – luksemburški povjesničar **François Lauren** (1810.-1877.) objavljuje prvi svezak monumentalne edicije povijesti čovječanstva, u kojoj je naglasak stavljen na odnose crkve i države.
1855. – *La Belgique ancienne et ses origines gauloises, germaniques et franques* – objavljuje se djelo učenika Waltera Scotta, romantičarskog belgijskog povjesničara **Henrija Guillaumea Mokea** (1803.-1862.) koji je postao poznat po ranije objavljenoj *Histoire de la Belgique* (1839.).
1855. – *Zapiska*, djelo kojim se ruski sociolog i pravni povjesničar **Konstantin Kavelin** (1818.-1885.) zalaže za ukidanje kmetstva.
1855. – *Storia degli Italiani*. U Torinu izlazi posljednji svezak romantičarske povijesti Italije povjesničara **Cesarea Cantù** (1804.-1895.).
1855. – *Storia dell'Italia antica* – izlazi posljednji (od četiri) svezaka povijesti Rima u antici talijanskog povjesničara **Atte Vannucciija** (1808.-1883.).

1856. – *L'Ancien Régime et la Révolution* – izlazi poznato djelo **Alexis de Tocqueville** (1805.-1859.) o francuskoj revoluciji koje pruža reviziju tadašnjih kontra-revolucionarnih i liberalnih stavova, gledajući na Revoluciju kao proces, a ne pokret jednakosti i slobode.
1856. – *L'Oiseau* – objavljuje se vrlo interesantna knjiga koja je nastala u suradnji **Julesa Micheleta** (1798.-1874.) i njegove supruge **Athénaïs** (1828.-1899.) koje na vrlo inovativan i koristan način proučava povijest prirode. Prva je to u nizu od nekoliko sličnih knjiga.
1856. – *Popular History of England* – **Charles Knight** (1791.-1873.) je svoju povijest Engleske u osam svezaka počeo objavljivati 1856. Sam je ustvrdio da želi napisati djelo koje će „kroz analizu izvora pokazati vezu političke i društvene povijesti“.
1856. – *Die Philosophie der Griechen in ihrer geschichtlichen Entwicklung* – poznati njemački povjesničar, teolog i filozof **Eduard Zeller** (1814.-1908.) izdaje prvi dio svojeg kapitalnog djela, povijest grčke filozofije i njihovog duhovnog razvoja, u kojemu su vidljivi utjecaji Immanuela Kanta i neokriticizma.
1856. – *Über die XXII. ägyptische Königsdynastie nebst einigen Bemerkungen zu der XXVI. und andern Dynastien des neuen Reichs* – pionir njemačke (pruske) egiptologije, **Richard Lepsius** (1810.-1884.) objavljuje studiju XXII. dinastije Egipta, jedno od brojnih značajnih djela tog iskusnog povjesničara i arheologa.
1856. – *Den norske Kirkes Historie under Katholicismen* – izlazi jedna od posljednjih važnijih knjiga norveškog povjesničara **Rudolfa Keysera** (1803.-1864.), pokretača „norveške škole povijesti“ u kojoj obrađuje veze crkve s norveškom državom u razdoblju opadanja.
1857. – *Griechische Geschichte* – izlazi prvi svezak (od tri) velike povijesti Grčke **Ernsta Curtiusa** (1814.-1896.).
1856. – *History of England from the Fall of Wolsey to the Defeat of the Spanish Armada* – nakon izdavanja prvog sveska, **James Anthony Froude** (1818.-1894.) je čak 14 godina pisao i izdavao preostalih jedanaest svezaka. Suvremenici su Froudea, učenika i sljedbenika Thomasa Carlylea, zbog ovog dijela opusa smatrali najvećim engleskim povjesničarom uz Macaulaya.
1857. – *Ägyptens Stelle in der Weltgeschichte* – objavljuje se i posljednji, peti svezak povijesti Egipta pruskog diplomata **Christiana Karla Josiasa v. Bunsena** (1791.-1860.), edicija koja će imati utjecaja na daljnji razvoj egiptologije i izvan granica Prusije. Bunsen je svoje djelo počeo pisati u vrijeme diplomatske službe u Londonu, te je tamošnja egiptološka škola imala veliki utjecaj na njega.
1857. – *Monuments de l'Égypte* – nakon putovanja po Egiptu poznati njemački egiptolog **Heinrich Ferdinand Karl Brugsch** (1827.-1894.) objavljuje knjigu o spomenicima te zemlje. Nekoliko godina kasnije pokrenuti će i časopis za egipatski jezik i staru povijest.
1857. – *History of Civilization in England* – izlazi prvi od dva sveska djela koje je britanski povjesničar **Henry Thomas Buckle** (1821.-1865.) napisao pod utjecajem pozitivističkog učenja.
1857. – *Études d'histoire religieuse* – francuski filozof **Ernest Renan** (1823.-1892.) izdaje svoje poznate Studije vjerske povijesti.
1857. – *Essais de critique et d'histoire* – francuski filozof, kritičar i povjesničar **Hippolyte Taine** izdaje svoje sabrane eseje, nakon što je objavio povijest filozofije *Les philosophes français du XIXe siècle* (1853.) i *Essai sur Tite-Live*.
1857. – *Mémoire sur les actes d'Innocent III* – francuski povjesničar **Léopold Victor Delisle** (1826.-1910.) izdaje jedno od svojih najpoznatijih djela nastalo na analizi brojnih dokumenata iz vremena Inocenta III.
1857. – *Calendar of State Papers, Domestic Series, of the Reign of James I* – zbirka državnih spisa i dokumenata iz vremena Jamesa I, autorice **Mary Anne Everett Green** (1818.-1895.), jedne od rijetkih povjesničarki viktorijanskog vremena.
1858. – *History of Friedrich II of Prussia* – djelo **Thomasa Carlylea** (1795.-1881.), škotskog pripadnika romantičarske historiografije, u dvadeset i jedan svezaka je počelo izlaziti 1858. Ovim djelom je nastavio svoje bavljenje velikim ličnostima povijesti.
1858. – *Registrum Sacrum, Constitutional History, and Select Charters* – **William Stubbs** (1825.-1901.), engleski biskup i povjesničar, je izdao ovu knjigu koja je kalendar engleskih biskupa od vremena Augustina.
1858. – *Prinz Eugen von Savoyen. Nach den handschriftlichen Quellen der kaiserlichen Archive* – austrijski povjesničar **Alfred v. Arneth** (1819.-1897.) objavljuje svoje klasično djelo o junaku austrijske povijesti, princu Eugenu Savojskom.

- 1858./1859. – *Historische Zeitschrift (HZ)* – u Njemačkoj se na inicijativu **Heinrich v. Sybel** i dr. pokreću stručne povijesne novine koje do danas izlaze.
1859. – *Het Voorspel van den Tachtigjarigen oorlog* – izlazi esej o nizozemskom društvu uoči revolta 1568. godine „oca“ nizozemske znanstvene historiografije, **Roberta Fruina** (1823.-1899.).
1859. – *Die Wiederbelebung des classischen Alterthums oder das erste Jahrhundert des Humanismus* – tiskano veliko djelo njemačkog povjesničara **Georga Ludwiga Voigta** (1827.-1891.), jednog od prvih njemačkih povjesničara koji se bavio renesansom i stručnjaka za 15. i 16. stoljeće.
1859. – *Die Geschichte der Stadt Rom im Mittelalter* – izlazi prvi svezak povijesti srednjovjekovnog Rima njemačkog povjesničara **Ferdinanda Gregoroviusa** (1821.-1891.), uz knjigu Jakoba Burckhardta jedna od najpoznatijih analiza renesanse.
1859. – *Histoire de la formation de la nationalité français* – dvosveščana povijest nastanka francuske nacionalnosti značajnog francuskog filozofa, povjesničara i političara **Philippea Bucheza** (1796.-1865.) objavljuje se u Parizu.
1860. – *Questions de religion et d'histoire* – u Parizu izlazi dvosveščano djelo francuskog državnika i povjesničara **Alberta de Brogliea** (1821.-1901.) o crkvenoj povijesti, napisano s vrlo ortodoksnog i konzervativnog stajališta.
1860. – *Della storia d'Italia dalle origini fino ai nostri tempi* – talijanski povjesničar **Cesare Balbo** (1789.-1853.) izdaje u Bastiji svoj poznati kompendij talijanske povijesti.
1860. – *Die Cultur der Renaissance in Italien* – izlazi najpoznatije djelo **Jakoba Burckhardta**, jedna od prvih kulturnih povijesti.
1860. – *Der König Friedrich II. von Preußen und die deutsche Nation* – izlazi biografija pruskog vladara Friedricha II. autora **Onna Kloppa** (1822.-1903.), jednog od pobornika „velikonjemačkog“ rješenja, pa je i osnovna nit biografije bila prikazati pruskog vladara kao primjer njihove agresivnosti.
1860. – *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul* – posthumno se objavljuje najznačajnije djelo rumunjskog povjesničara **Nicolaea Bălcescua** (1819.-1852.) o povijesti ujedinjenja Vlaške, Transilvanije i Moldavije pod Mihaelom Hrabrim.
1861. – *The History of England from the Accession of James the Second* – britanski povjesničar **Thomas Babington Macaulay** (1800.-1859.) je ovo djelo u pet svezaka (posljednji svezak izašao 1861.) zamislio kao hvalospjev progresivnog modela engleske povijesti i parlamentarne monarhije, a djelo je postalo poznato kao primjer vigovske interpretacije povijesti.
1861. – *History of Greece* – britanac **George Finlay** (1799.-1875.) objavljuje posljednji dio svoje povijesti Grčke, nastale na temelju njegovog boravka u Grčkoj.
1862. – *Histoire de la Revolution Française* – izlazi dvanaesti svezak povijesti Francuske revolucije čime je završena dugogodišnja edicija povjesničara **Louisa Blanca** (1811.-1882.), koji je posljednje dijelove svoje Povijesti morao pisati u azilu u Engleskoj, koristeći se pritom i tamošnjim bogatim izvorima.
1862. – *Geschichte der Chalifen; V. Das Chalifat unter den Cirkassischen Mamlukensultanen von Egypten : 792-923 d. H* – njemački orijentalist **Gustav Weil** (1808.-1889.) izdaje peti i posljednji svezak njegovog pregleda povijesti kalifa.
1862. – *Dzieje Polski* – izlazi prvi svezak (od četiri, do 1866.) romantičarske povijesti Poljske autora **Józefa Szujjskog** (1835.-1883.), koji će kasnije odustati od takvog stila i postati kritičar romantiziranog prikaza slavenske prošlosti.
1862. – *Meaning of History* – **Frederic Harrison** (1831.-1923.) je te godine izdao zbirku eseja koja je trebala pokazati načine sistematičnog proučavanja povijesti. Prošireno izdanje ovog djela je izašlo 1894.
1863. – *Vie de Jésus* – izlazi **Renanov** život Isusa, dotada njegovo najpopularnije djelo.
1863. – *Storia documentata di Carlo V in correlazione all'Italia* – u Veneciji izlazi najpoznatije djelo talijanskog povjesničara rođenog u Zadru **Giuseppea de Leve** (1821.-1895.), studija o caru Karlu V.
1863. – *Dějepis národu českého pro čtenáře každého stavu* – izlazi popularno djelo o povijesti Češke nacije poznatog spisatelja i povjesničara **Dominika Malýja** (1811.-1885.).
1863. – *Russkij arhiv* – prvi i najvažniji ruski povijesni časopis 19. stoljeća, izlazi do 1917. godine; pokrenuo ga **Pjotr Bart njev** (1829.-1912.), a pretežito se proučavao dvorski život i kultura ranonovovjekovne Rusije.

1864. – *La Cité antique* – izlazi knjiga francuskog povjesničara **Numa Denis Fustel de Coulanges** (1830.-1889.), presjek socijalnog razvoja grčkih i rimskih gradova u antici.
1864. – *Bibliotheca Rerum Germanicarum* – počinje izlaziti kritička edicija srednjovjekovnih dokumenata (šest svezaka, do 1874.) koju uređuje do svoje smrti **Philipp Jaffé**.
1864. – *Geschichte Englands seit den Friedensschlüssen von 1814 und 1815* – u Leipzigu izlazi prvi dio trodijelne povijesti Engleske od 1814., velikog njemačkog stručnjaka za povijest Otoka **Reinholda Paulija** (1823.-1882.) koji je još 1851. godine objavio prvu knjigu o srednjovjekovnoj Engleskoj povijesti (*König Alfred und seine Stelle in der Geschichte Englands*).
1864. – *Histoire de la littérature anglaise* – francuski kritičar i povjesničar **Hippolyte Adolphe Taine** (1828.-1893.) objavljuje svoju Povijest engleske književnosti, izrazito važnu i za razvoj historiografije.
1864. – *De Tre Nordiske Rigers Historie* – danski povjesničar **Carl Ferdinand Allen** (1811.-1871.) objavljuje prvi svezak (pet svezaka, do 1872.) u kojem se kritički razmatra *panskandinavstvo* nordijskih država.
1865. – *Tschechische historische Zeitschrift (Český časopis historický)* – **Jaroslav Goll** i **Antonín Rezek** pokreću prve stručne novine u Češkoj.
1865. – *Az első Zrínyiék* – mađarski povjesničar **Ferenc Salamon** (1825.-1892.) objavljuje knjigu o Zrinjskim.
1865. – *Historische und Politische Aufsätze vornehmlich zur neuesten Deutschen Geschichte* – izlazi među najvažnijim djelima njemačkog povjesničara **Heinricha Gottharda v. Treitschkea** (1834.-1896.), pobornika rasne teorije koja se očituje i u njegovim povijesnim i političkim esejima najnovije njemačke povijesti.
1865. – **Georg Waitz** (1813.-1886.), učenik Rankea i predvodnik njemačke Verfassungsgeschichte tek godinu dana nakon izlaska knjige *Deutsche Kaiser von Karl dem Grossen bis Maximilian* (Njemački carevi od Karla Velikog do Maksimilijana) nastavlja s doradama na drugom izdanju serije *Deutsche Verfassungsgeschichte* koja će izlaziti do 1870.
1865. – **Prokopius von Cäsarea** – njemački povjesničar **Felix Dahn** (1834.-1912.) objavljuje prvu znanstvenu studiju Prokopija iz Cezareje.
1865. – *Geschiedenis der nederlandsche Beroerten in de XVI. eeuw* – u Amsterdamu izlazi prvi od osam svezaka (do 1870.) povijesti revolucije i ratova u Nizozemskoj u razdoblju 1559.-1598. uglednog povjesničara **Wilhelmusa Nuyensa** (1823.-1894.).
1865. – *La Révolution* – francuski pisac i povjesničar **Edgar Quinet** (1803.-1875.) u Parizu publicira knjigu o Francuskoj revoluciji u kojoj se primjećuje odmak od standardne konzervativne republikanske percepcije.
1865. – *Svenske diplomatarium. III-V* – švedski arheolog **Bror Emil Hildebrand** (1806.-1884.) objavljuje sakupljena vrela švedske povijesti.
1865. – *Finlands historia under Karl X Gustafs regering* – finski povjesničar **Karl Ferdinand Ignatius** (1837.-1909.) objavljuje studiju finske povijesti u vrijeme vladavine Karla Gustava X. Ignatius je jedan od utemeljitelja historijske znanosti u finskoj, a pogotovo je važan kao jedan od pokretača tamošnjeg društva povjesničara.
1865. – *La France industrielle en 1789* – izlazi djelo francuskog ekonomskog povjesničara **Pierrea Émilea Levasseura** (1828.-1911.) o industriji Francuske 1789.
1866. – *Histoire du tribunal révolutionnaire de Paris, 10 mars 1793-31 mai 1795* – francuski povjesničar **Émile Campardon** (1837.-1915.) objavljuje studiju o tribunalu u revolucionarnoj Francuskoj temeljenu na službenim dokumentima. Iako jedno od prvih takvih djela, nije naišlo na širu recepciju.
1866. – *A History of Agriculture and Prices in England from 1259 to 1793* – **Thorold Rogers** (1823.-1890.), britanski ekonomist, te godine objavljuje djelo koje je postalo klasik i izgradilo njegovu reputaciju cijenjenog stručnjaka za pitanja političke ekonomije.
1867. – *History of the Norman Conquest – magnum opus Edwarda Augustusa Freemana* (1823.-1892.) u šest svezaka. Niti jedan povjesničar prije Freemana nije napisao cjelovitu povijest normanskog osvajanja. Gotovo se isključivo bavi političkom poviješću, slijedeći Freemanovo uvjerenje „povijest je politika u prošlosti“.
1867. – *History of Scotland from Agricola's Invasion to the Revolution* – drugi dio povijesti Škotske, autora **Johna Hilla Burtona**, koji je za vrijeme pisanja ovog djela već postao dvorski povjesničar za Škotsku (*Historiographer Royal*).

1867. – *Geschichte von Böhmen* – izlazi posljednji svezak od pet povijesti Češke do 1526. **Františka Palackýja** (1798.-1876.) koji izlaze od 1836. na njemačkom i od 1848. na češkom pod nazivom *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*.
1867. – *Das Kapital* – izlazi prvi svezak dalekosežno utjecajne studije **Karla Marxa**.
1867. – *Historia General de España* – objavljen je posljednji, trideseti dio „Povijesti Španjolske“ koja se smatrana paradigmatičkim djelom španjolske liberalne historiografije, uglednog povjesničara **Modesta Lafuentea Y Zamalloa** (1806.-1866.).
1867. – *Histoire de France* – objavljuje se posljednji svezak (19., od 1837.) opsežne i sveobuhvatne povijesti Francuske **Julesa Micheleta** koja obrađuje period od smrti Karla Velikog do Revolucije.
1867. – *Histoire de Napoleon I* – francuski povjesničar i filozof **Pierre Lanfrey** (1828.-1877.), sin Napoleonovog časnika, objavljuje prvi od ukupno pet svezaka (do 1875.) svoje biografije Napoleona Bonapartea koja je u to vrijeme predstavljala vrlo kritičku verziju njegova života.
1868. – *Grundriß der Historik* – **Johann Gustav Droysen** objavljuje prvu verziju svoje metodologije i teorije povijesti.
1868. – *A Székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismereti szempontból* – mađarski povjesničar i političar **Balázs Orbán** (1829.-1890.) objavljuje prvi od ukupno šest svezaka svoje povijesno-arheološke studije mađarske *Terra Siculorum* u kojim izražava izrazit anti-rumunjske stavove.
1869. – *Anleitung zur lateinischen Palaeographie* – izlazi uvod u latinsku paleografiju njemačkog povjesničara **Wilhelma Wattenbacha** (1819.-1897.).
1869. – *Geschichte des böhmischen Aufstandes* – češko-austrijski povjesničar **Anton Gindely** (1829.-1892.) objavljuje u Pragu prvi svezak (od tri, do 1878.) povijesti husitskog ustanka na češkom i njemačkom.
1869. – *Della civile condizione dei romani vinti dai Longobardi e di altre quistioni storiche: lettere inedite* – postumno izlazi edicija pisama koju su prikupili poznati talijanski „neogvelfski“ povjesničari **Cesare Balbo** i **Carlo Troya** (1784.-1858.).
1869. – *Istoričeski pregled na Bălgarskata cърkva ot samoto i načalo i do dnes* – začetnik profesionalnog izučavanja povijesti u Bugarskoj **Marin Stojanov Drinov** (1838.-1906.) objavljuje važan pregled historije bugarske crkve.
1870. – *L'Empire grec au Xe siècle, Constantin Porphyrognete* – izlazi poznato djelo uvaženog francuskog povjesničara i bizantologa **Alfreda Nicolasa Rambauda** (1842.-1905.).
1870. – *Les antiquités romaines envisagées au point de vue des institutions politiques* – u Louvainu objavljeno djelo poznatije pod nazivom *Le droit public romain* nizozemskog povjesničara **Pierrea Willemsa** (1840.-1898.) o rimskom pravu.
1871. – *Glaubensboten der Schweiz vor St. Gallus* – u Luzernu se tiska jedno od najvažnijih djela švicarskog isusovačkog povjesničara **Aloyasa Lütolf**a (1824.-1879.) koje se bavi starom povijesti crkve u St. Gallena.
1871. – *Zur böhmischen Geschichtschreibung* – najpoznatiji češki povjesničar 19. stoljeća **František Palacký** objavljuje spise o historiografiji kojima se suprotstavlja iskrivljenim prikazima protestantske povijesti Češke i husitskog pokreta.
1871. – *Das Schriftwesen im Mittelalter* – njemački povjesničar **Wilhelm Wattenbach** (1819.-1897.) objavljuje vrlo poznate i cijenjene udžbenike paleografije.
1871. – *Romänische Studien. Untersuchungen zur älteren Geschichte Rumäniens* – austrijski povjesničar **Eduard Robert Rösler** (1836.-1874.) objavljuje svoje najpoznatije djelo u kojemu ispituje najstariju rumunjsku povijest, koji je na temelju slavenskih elemenata u rumunjskom jeziku mjesto rumunjskog podrijetla smjestio na područje Prekodunavske regiju.
1871. – *Leven en werken van Willem und Onno Zwier van Haren* – nizozemski pisac i književni povjesničar **Johannes van Vloten** (1818.-1883.) objavljuje vrlo originalne i kontroverzne paralelne biografije dvaju velikih konkurenata nizozemske povijesti, Vilima Oranskog i političara Onna Zwier van Harena.
1871. – *Historisk tidsskrift* – počinju izlaziti stručne novine u Norveškoj.
1871. – *Drevnjaja russkaja istorija do mongolskogo iga*, u tri sveska izdano izrazito nacionalističko djelo **Mihaila Pogodina** (1800.-1875.), izdanka starije, predsolovjovljeve ruske historičarske misli.

1871. – *Storia de la rivoluzione d'Italia* – u Milanu počinje izlaziti povijest talijanske revolucije (u tri sveska do 1873.) talijanskog povjesničara i filozofa **Giuseppa Ferrarija** (1812.-1876.).
1872. – *Handbuch der historischen Chronologie* – objavljuje se jedan od prvih priručnika kronologije njemačkog povjesničara **Karla Ludwiga Grotefenda** (1807.-1874.).
1872. – *Die Urkunden Herzog Rudolfs IV. von Oesterreich (1358-1365): Ein Beitrag zur speciellen Diplomatik – Franz Kürschner* (1840.-1882.) objavljuje svoje studije isprava Rudolfa IV., jedno od prvih djela koje kritički i prema metodama tadašnjih pomoćnih povijesnih znanosti obrađuje 14. stoljeće u povijesti Austrije.
1872. – *English in Ireland in the Eighteenth Century – James Anthony Froude* objavljuje djelo koje ima zadatak opravdati dugogodišnju englesku politiku u Irskoj.
1872. – *Histoire d'Allemagne* – francuski povjesničar **Jules Zeller** (1819.-1900.) objavljuje prvi od sedam svezaka (do 1891.) svoje povijesti Njemačke, a radi se o prvom takvom djelu na francuskom jeziku.
1872. – *L'histoire de France depuis les temps les plus reculés jusqu'en 1789* – izlazi prvi (od pet) svezaka opće povijesti Francuske do 1789. poznatog povjesničara **Françoisa Guizota** (1787.-1874.) koja je važna za organizaciju institucionalne podloge francuske historiografije.
1872. – *Povijest helenskog naroda [Ιστορία του Ελληνικού Έθνους]* – objavljuje se posljednji svezak velike povijesti helenskog naroda najpoznatijeg grčkog povjesničara 19. stoljeća **Konstantin Papparegopoulos** (1815.-1891.) koja izlazi od 1860. U njoj autor pokušava oslikati veze moderne Grčke i one u antici.
1873. – *Verfassung und Demokratie der Vereinigten Staaten von Nordamerika* – njemačko-američki povjesničar **Hermann Eduard von Holst** (1841.-1904.) objavljuje prvi svezak (od četiri, do 1884.) svoje kritičke političke i pravne povijesti Sjeverne Amerike koji je uskoro (1877.) preveden i na engleski.
1873. – *Udsigt over den norske Historie* – norveški publicist i povjesničar **Johan Ernst Sars** (1835.-1917.) izdaje prvi od četiri dijela svoje povijesti Norveške.
1874. – *Sagnkredsene om Karl den Store og Didrik af Bernbos de nordiske Folk* – objavljuje se prvo kritičko obrađeno povijesno djelo norveško-islandskih saga i legendi, povjesničara **Gustava Storma** (1845.-1903.).
1874. – *De første Konger af den oldenborgske Slægt, Omrids og Tanker til Forstaaelse af Danmarks Historie i Overgangen fra Middelalderen til den nyere Tid* – jedan od najpoznatijih danskih povjesničara 19. stoljeća **Caspar Paludan-Müller** (1805.-1882.) objavljuje iscrpnu i duboku studiju prijelaznog razdoblja danske povijesti (sa srednjeg na novi vijek).
1874. – *Finlands historia från den äldsta tiden intill våra dagar* – objavljuje se važan pregled finske povijesti kojega je napisao finski medievist **Yrjö Sakari Yrjö-Koskinen** (1830.-1903.). Prožeta holističkim teorijama i teleološkim pristupom finskoj historiji knjiga je ubrzo izazvala burne diskusije na raznim starinama.
1874. – *Geschichte der Nationalökonomik in Deutschland* – izlazi monumentalno djelo o povijesti gospodarstva u Njemačkoj, osnivača njemačke škole historijske ekonomije, **Georga Friedricha Wilhelma Roschera** (1817.-1894.) koje propagira metodološki kolektivizam i teorijski subjektivizam i tako predstavlja svojsvrtni nastavak višesvećanih *Die Grundlagen der Nationalökonomie (Osnove nacionalne ekonomije)* iz 1854.
1874. – *Die Stadt Athen im Altertum* – izlazi prvi od dva sveska (drugi 1890.) analize povijesti i topografije stare Atene njemačkog filologa i povjesničara **Kurta Wachsmutha** (1837.-1905.).
1874. – *Vom Nutzen und Nachteil der Historie für das Leben – Friedrich Nietzsche* (1844.-1900.) objavljuje svoj filozofski spis koji razmatra ulogu povijesti i opravdanost podizanja te discipline na razinu znanosti, odnosno njenu mogućnost postizanja objektivnosti.
1874. – *On the Byzantines* – u Londonu izlazi knjiga poznatog grčkog bizantologa **Demetriusa Vikelasa** (1835.-1908.) u kojoj autor veliča davno nestali Imperij.
1874. – *Histoire des institutions politiques de l'ancienne France* – prvi dio najpoznatije knjige **Nume Denysa Fustel de Coulangea** izlazi u Parizu. Knjiga govori o institucionalnoj povijesti, ali ne drži se uskih opisa i definicija, već mnogo više i forme vlasti te njihove odnose sa običnim ljudima.
1874. – *The Constitutional History of England* – najpoznatije djelo **Williama Stubbsa**, važan doprinos poznanstvenjenju engleske historiografije. Pruža pregled razvoja engleskog ustava do 1485. godine.

1874. – *Short History of the English People* – djelo **Johna Richarda Greena** (1837.-1883.) u kojem se odbacuje isključivo političku povijest. Green je narod želio predstaviti kao „glavni lik“ svog djela. Dok su mnogi ovo djelo zvali biografijom naroda, slaveći tu „revoluciju“ u historiografskoj praksi, stručnjaci su knjigu prepoznali kao prvu koherentnu sintezu povijesti engleskog naroda.
1875. – *Geschichte der Juden von den ältesten Zeiten bis auf die Gegenwart* – njemačko-židovski povjesničar **Heinrich Graetz** (1817.-1891.) objavljuje posljednji od jedanaest svezaka svoje iscrpne povijesti Židova od najstarijih vremena do 19. stoljeća, koje spada među klasike historiografije 19. stoljeća
1875. – *L'Opposition sous les Césars* – francuski povjesničar i latinist **Marie-Louis-Antoine-Gaston Boissier** (1823-1908) objavljuje svoju knjigu o političkoj dekadenciji Rima u vrijeme posljednjeg Augusta.
1875. – *Histoire de la rivalité de François Ier et de Charles Quint* – **François Mignet** (1796.-1884.), ugledni francuski povjesničar, objavljuje svoju studiju o rivalstvu Franje I. i Karla V., jednu u nizu knjiga posvećenih španjolskoj povijesti, kojom se Mignet, uz teme Francuske revolucije i reformacije, stalno bavio.
1875. – *Storia della repubblica di Firenze* – objavljuje se monumentalno djelo o povijesti firentinske republike talijanskog povjesničara **Gina Capponija** (1792.-1876.).
1875. – *Historia etnică a Românilor* – počinje izlaziti povijest Rumunjske povjesničara **Bogdana Petriceicu Hasdeu** (1838.-1907.) koju, iako nije nikada dovršena, mnogi smatraju početkom kritičke povijesti u Rumunjskoj.
1875. – *History of English Dramatic Literature to the Age of Queen Anne* – značajno djelo britanskog povjesničara **Adolphusa Williama Warda** (1837.-1924.), koje je usmjereno na proučavanje književnosti, izašlo u tri sveska.
1876. – *Revue historique* – **Gabriel Monod** i **Gustave Charles Fagniez** (1842.-1927.) u Francuskoj pokreću stručni časopis.
1876. – *Geschichte der Bulgaren* – izlazi povijest Bugara poznatog češko-austrijskog povjesničara **Konstantina Josefa Jirečka** (1854.-1918.).
1876. – *Kaiser Otto der Große* – njemački povjesničari **Ernst Ludwig Dümmler** (1830.-1902.) i **Rudolf Köpke** (1813.-1870.), koji nije doživio objavljivanje, u Leipzigu objavljuju veliku monografiju o caru Otonu Velikom.
1876. – *Die stammverwandtschaftlichen und politischen Beziehungen Pommerns zu Polen bis zum Jahr 1227* – poljski povjesničar **Stanisław Maroński** (1825.-1907.) objavljuje bogatu studiju o poljskoj Pomeraniji u 12. stoljeću, osvrćući se uz političku historiju i na ekonomske i kulturne odnose žitelja te zemlje u srednjem vijeku.
1876. – *Histoire de la formation territoriale des États de l'Europe centrale* – izlazi najznačajnije i najpoznatije djelo francuskog geografa i povjesničara **Augusta Louisa Himlya** (1823.-1906.), povijest formiranja teritorija država srednje europa napisana u obliku priručnika.
1876. – *Celtic Scotland, a History of Ancient Alban* – objavljuje se prvi svezak povijesti keltske Škotske (od ukupno pet, do 1880.), najvažnijeg djela škota **Williama Forbesa Skenea** (1809.-1892.), izuzetno cijenjenog u škotskoj historiografiji.
1877. – *Istorija političeskib učenij* petosveščano je djelo ruskoga pravnog povjesničara i filozofa politike **Borisa Čičerina** (1828.-1904.), liberala i zagovornika reformi na tragu Aleksandra II.
1877. – *Originum Cisterciensium Liber Primus* – u Beču izlazi najpoznatije djelo **Leopolda Janauscheka** (1827.-1898.), povijest cistercijskog reda od približno II. pa sve do 17. stoljeća.
1877. – *Das Perikleische Zeitalter* – u Jeni izlazi knjiga a Periklovom dobu povijesti Grčke koju je napisao njemački povjesničar **Wilhelm Adolf Schmidt** (1812.-1887.).
- 1877./1878. – *Beiträge zur Urkundenlehre* – **Julius Ficker** (1826.-1902.), njemački i austrijski katolički povjesničar i predvodnik innsbruške škole diplomatike izdaje svoje doprinose u znanosti o ispravama.
1878. – *Die Geschichte des deutschen Volkes seit dem Ausgang des Mittelalters* – izlazi prvi (od osam) svezaka povijesti njemačkog naroda katoličkog povjesničara **Johannes Janssen** (1829.-1891.).
1878. – *Geschichte der Serben* – **Benjámín von Kállay** (1839.-1903.), diplomat i sukreator vanjske politike Austro-Ugarske u Beču objavljuje svoju studiju povijesti Srbije.

1878. – *Karel IV., Otec vlasti* – značajni češki povjesničar **Josef Kalousek** (1838.-1915.), sljedbenik Palackýja, objavljuje knjigu o poznatom češkom vladaru i caru Svetog Rimskog Carstva Karlu IV. Kasnije će se istaknuti radovima i analizom češkog ranonovovjekovlja odnosno vremenu husita.
1878. – *Le sénat de la republique romaine* – izlazi prvi od tri sveska povijesti rimskog senata nizozemskog povjesničara **Pierrea Willemsa**.
1878. – *A History of England during the Eighteenth Century* – irski povjesničar **William Edward Hartpole Lecky** (1838.-1903.) u ovom osmosvezračnom djelu opširno koristi izvore, te kao irski povjesničar uspijeva istaknuti svoju nepristranost, iako je iskoristio priliku da, u poglavljima o Irskoj povijesti, kritizira djelo J. A. Froudea iz 1872. o engleskoj vlasti nad Irskom.
1878. – *History of Protestantism* – klasično djelo **Jamesa Aitkena Wyliea** (1808.-1890.), škotskog klerika i povjesničara religija.
1878. – *History of England from 1815* – britanski povjesničar **Spencer Walpole** (1830.-1907.) izdaje povijest Engleske u šest tomova (do 1886.).
1879. – *Die Handelsstrassen und Bergwerke von Serbien und Bosnien während des Mittelalters: historisch-geographische Studien* – u Pragu **Konstantin Josef Jireček** objavljuje studiju o trgovačkim putovima po Bosni i Srbiji koju je napravio i na temelju iscrpnih istraživanja arhiva u Dubrovniku.
1879. – *Deutsche Geschichte im neunzehnten Jahrhundert* – **Heinrich v. Treitschke** izdaje u pet sveska njemačku povijest najnovijeg razdoblja – 19. stoljeća (do 1897.).
1879. – *Deutsche Wirtschaftsgeschichte* – izlazi prva povijest gospodarstva fokusirana samo na tlo jedne nacije (Njemačke) Schmollerove škole ekonomije povjesničara, ekonomista i statističara **Karla Theodora von Inama-Sternegga** (1843.-1908.).
1879. – *Dzieje Polski w zarysie [Geschichte Polens]* – **Michał Hieronim Bobrzyński** (1849.-1935.), poljski povjesničar iz Galicije, u Varšavi objavljuje važnu i živopisno napisanu povijest Poljske koja je izazvala brojne diskusije.
1879. – *Danmarks og Norges Historie i Slutningen of det XVI. Aarhundrede* – izlazi povijest Danske i Norveške u 16. stoljeću danskog povjesničara **Troelsa Frederika Lunda** (1840.-1921.) koja se usredotočuje na povijest svakodnevice i života u spomenutom razdoblju.
1879. – počinje izlaziti *Histoire De La Divination Dans L'Antiquité* u četiri sveska (do 1882.) francuskog povjesničara **Augustea Bouchéa-Leclercqa** (1842.-1923.) koji je proučavao antičku astrologiju i magiju.
1879. – *Histoire d'Espagne depuis les premiers temps historiques jusqu'à la mort de Ferdinand VII.* Izlazi posljednji svezak monumentalne (14 svezaka od 1844.) povijesti Španjolske od početaka do smrti Ferdinanda VII. francuskog povjesničara **Eugènea Rosseeuwa Saint-Hilairea** (1805.-1889.).
1879. – *Histoire des Romains depuis les temps les plus reculés jusqu'à la mort de Théodose* – francuski povjesničar i državnik **Jean Victor Duruy** (1811.-1894.) objavljuje prvi svezak doradene i bogato ilustrirane povijesti Rima.
1879. – *Histoire de Autriche-Hongrie* – u Parizu izlazi povijest Austro-ugarske francuskog pisca **Louisa Légera** (1843.-1923.).
1879. – *Storia della diplomazia della corte di Savoia* – talijanski političar i povjesničar **Domenico Carutti** (1821.-1909.) objavljuje povijest diplomacije savojskog dvora čime se Carutti bavio velikim djelom svoje karijere.
1879. – *História de Portugal* – povjesničar **Joaquim Pedro de Oliveira Martins** (1845.-1894.) objavljuje vrlo narativnu, slikovitu i čitku sintezu portugalske povijesti.
1880. – *Histoire de la Belgique au commencement du XIXème siècle* – u Bruxellesu objavljena belgijska povijest **Louisa Prospera Gacharda** (1800.-1885.) koji je kao državni arhivar imao dostupno veliki broj dotad neobrađenih vrela.
1880. – *Historia de los heterodoxos españoles* – izlazi prvi od tri dijela polemičkih eseja španjolskog kritičara i povjesničara **Marcelina Menéndez Pelaya** (1856.-1912.), napisana u vrlo konzervativnom stilu, ali si očitom namjerom da se priče i legende iz ranije historiografije potvrde kroz dokumente.
1880. – *Sextus Iulius Africanus und die byzantinische Chronographie* – izlazi biografija putnika i povjesničara Sextusa Juliusa Africanusa iz 2/3. stoljeća poznatog švicarskog bizantologa **Heinricha Gelzera** (1847.-1906.).

1880. – *Despot Đurađ Branković* – objavljuje se najbolje historiografsko djelo romantičarskog srpskog povjesničara **Čedomilja Mijatovića** (1842.-1932.) koji je kasnije objavljivao svoja djela na engleskom u emigraciji.
1880. – *Imperial England* – djelo oxfordskog profesora **Montagua Burrowsa** (1819.-1905.) u kojem je ukratko prikazao povijest engleskog imperija.
1880. – *The Early History of Charles James Fox* – objavljuje se kratka biografija engleskog političara iz sedamnaestog stoljeća, autora **Georgea Otta Trevelyana** (1838.-1928.).
1880. – *Italy and her Invaders* – početak izlaženja popularnog djela **Thomasa Hodgkina** (1831.-1913.) u osam svezaka.
1880. – *Imperial England* – jedan od prvih britanskih pomorskih povjesničara, **Montagu Burrows** (1819.-1905.), objavljuje jedno od svojih poznatijih djela u kojem obrađuje političku povijest imperijalne Engleske. Također je poznato po tekstovima o velikim ličnostima, kao oni o Alfredu Velikom ili Johnu Wycliffu.
1881. – *Historisk tidskrift* – godinu dana nakon što je osnovano društvo švedskih povjesničara, pokreće se i njihov časopis.
1881. – *II. Rákóczi Ferenc fejedelem ifjúsága* – **Kálmán Thaly** (1839.-1909.) u Požunu (Bratislavi) objavljuje studiju o mladosti Ferencu II. Rakocija, tipičnu romantičarsku studiju mađarske nacionalističke historiografije, koja je u to vrijeme bila neprijateljski usmjerena prema Austriji i Habsburgovcima.
1881. – *Storia delle Signorie italiane dal 1313 al 1530* – izlazi povijest talijanske *signorije* povjesničara **Carla Cipolle** (1854.-1916.).
1881. – *Storia dei Comuni Italiani dalle Origini al 1313* – iskusni talijanski povjesničar **Francesco Lanzani** (1837.-1907.) poznat po ranijem spisu o historiografiji Italije 19. i knjizi *La Monarchia di Dante* stoljeća piše povijest talijanskih komuna u srednjem vijeku.
1881. – *Historia Universal* – u Sevilli izlazi prvi od tri sveska „opće“ povijesti španjolskog sveučilišnog profesora **Francisca José Barnés y Tomás** (1833.-1892.).
1882. – *Wewnętrzne dzieje Polski za Stanisława-Augusta* – izlazi prvi od četiri svezaka povijesti Poljske u 18. stoljeću povjesničara **Tadeusza Korzona** (1839.-1918.).
1882. – *Hrady, zámky a tvrze království Českého* – izlazi prvi svezak monumentalne edicije o palačama, dvorcima i tvrđavama češkog kraljevstva (u petnaest svezaka, do 1927.) povjesničara **Augusta Sedláčka** (1843.-1926.).
1882. – *Renaissance und Humanismus in Italien und Deutschland* – njemački povjesničar **Ludwig Geiger** (1848.-1919.) izdaje svoju kulturnu povijest talijanske i njemačke renesanse.
1882. – *Manuel de paléographie: Latine et Française* – francuski povjesničar **Maurice Prou** (1861.-1930.) objavljuje često korišten priručnik paleografije.
1882. – *Principes de la critique historique* – u Bruxellesu izlazi djelo poznatog bolandista **Charlesa De Smedta** (1831.-1911.) koji uvodi tada moderne kritičke metode u katoličku hagiografiju, i pokreće iste godine publiciranje *Analecta Bollandiana*.
1882. – *Life of Carlyle* – **James Anthony Froude** se ovim djelom vratio svom učitelju Carlyleu, ali ga nije portretirao kao heroja, nego kao osobu s vrlinama i manama, otvarajući se time brojnim kritikama.
1882. – *Biografii i karakteristiki* analiza je povijesnoga razvoja ruske historiografije, djelo peterburškog povjesničara **Konstantina Bestužev-Rjumina** (1829.-1927.).
1883. – *Martin Luther* – njemački povjesničar **Max Lenz** (1850.-1932.) objavljuje biografiju Martina Luthera koja uskoro postaje vrlo popularna.
1883. – *Anmerkungen zu Treitschkes Deutsche Geschichte* – u Straßburgu izlazi kritika Treitschkeove Povijesti Njemačke povjesničara **Hermannu Baumgartena** (1825.-1893.), zagovaratelja klasičnog liberalizma.
1883. – *Das Zeitalter Friedrichs des Grossen und Josephs II* – njemački povjesničar i učenik Droysena **Alfred Dove** (1844.-1916.) objavljuje knjigu o razdoblju Fridrika Velikog i Josipa II. tzv. „prosvijećenih apsolutista“.
1883. – *Einleitung in die Geisteswissenschaften* – poznati njemački filozof i psiholog **Wilhelm Dilthey** (1833.-1911.) objavljuje poznato djelo „uvod u znanosti duha“ u kojoj se eksplicitno zalaže za razgraničavanje prirodnih znanosti i znanosti „duha“ odnosno povijesti.
1883. – *Het land van Rembrand* – izlazi djelo nizozemskog povjesničara i pisca **Conrada Buskena Hueta** (1826.-1886.), kulturna povijest Nizozemske Republike.

1883. – *History of England from the Accession of James I to the Outbreak of the Civil War, 1603-1642* – počelo izlaziti djelo britanskog povjesničara **Samuela Rawsona Gardinera** (1829.-1902.) u deset svezaka. Ova povijest ranih Stuarta je obilježena svojevrsnim bijegom od vigovske interpretacije povijesti, te vrlo opsežnim citiranjem izvora.
1883. – *Expansion of England* – vrlo popularan esej **Johna Roberta Seeleya** (1823.-1895.), u kojem je autor želio ukazati na praktičnu stranu povijesti. Nastoji objasniti način na koji je Engleska stekla svoje kolonije.
1883. – *English Middle Community* – **Frederic Seebohm** (1833.-1912.), povjesničar amater, ovim djelom mjenja dotadašnju interpretaciju stvaranja srednjovjekovnih ekonomskih odnosa u Britaniji.
1883. – *Les origines du Sénat romain* – francuski povjesničar **Gustave Bloch** (1848.-1923.) izdaje djelo o rimskom senatu.
1883. – *Histoire des institutions monarchiques de la France sous les premiers Capétiens (987-1180)* – objavljuje se dvosveščana historija institucija u Francuskoj Kapetanovića medievista **Denisa Jeana Achillea Luchairea** (1846.-1908.), njegovo kapitalno djelo.
1883. – *Programma scolastico di paleografia e diplomatica* – u Firenzi izlazi udžbenik diplomatike i paleografije talijanskog povjesničara **Cesarea Paolija** (1840.-1902.).
1883. – *Compendio de historia universal* – u Sevilli se objavljuje značajno djelo opće povijesti povjesničara i sociologa **Manuela Salesa y Ferréa** (1843.-1910.), jednog od prvih modernih španjolskih povjesničara i zagovornika pozitivističkog pristupa.
1883. – *Bojarskaja duma drevnej Rusi*, djelo **Vladimira Ključevskog** (1841.-1911.), vrhunskog ruskog povjesničara, polihistora i umjetnika koji odstupa od političke događajnice i pokreće proučavanje socijalnih i ekonomskih fenomena ruske povijesti.
1884. – *Die Irrtümer des Historismus in der deutschen Nationalökonomie* – austrijski ekonomist **Carl Menger** (1840.-1921.) izdaje izrazito utjecajnu studiju i kritiku dotadašnje škole političke ekonomije koju je predstavljao Gustav v. Schmoller, čime započinje tzv. *Methodenstreit* Mengerove i Schmollerove škole.
1884. – *Geschichte des Alterthums* – njemački povjesničar **Eduard Meyer** (1855.-1930.) počinje s izdavanjem svoje univerzalne povijesti starog vijeka (pet svezaka, do 1902.), koja će steći širu popularnost, kao i njegovo drugo važno djelo o Herodotu i Tukididu (*Forschungen zur alten Geschichte*, 1899.).
1884. – *The Industrial Revolution* – posmrtno izdano djelo mladoga **Arnolda Toynbeea** (1852.-1883.) koje predstavlja sabrana predavanja i fragmenti o industrijskoj revoluciji.
1884. – *Kapital und Kapitalzins* – objavljuje se prvi svezak izrazito utjecajne edicije austrijskog ekonomskog teoretičara **Eugena Böhma v. Bawerka** (1851.-1914.) koja u kamatnu teoriju i znanost o financijama integrira historijske interpretacije novčarstva.
1884. – *Rivista Storica Italiana* – pokrenut utjecajni talijanski znanstveni časopis na poticaj povjesničara **Costanza Rinauda** (1847.-1937.).
1884. – *Les classiques latins et la critique textuelle médiévale (IXe-XIIe siècles)* – izlazi jedan od najpoznatijih knjiga pariške škole paleografije povjesničara **Émila Chatelaina** (1851.-1933.).
1884. – *Les Origines de l'ancienne France* – francuski povjesničar **Jacques Flach** (1846.-1919.) objavljuje prvi svezak (od četiri sveska, do 1917.) konstitucionalne povijesti Francuske koji obrađuje uglavnom Francusku Karla Velikog i probleme pokušaja restauracije Carstva.
1884. – *Christophe Colomb* – američko-francuski povjesničar **Henry Harrisse** (1830.-1910.) u Parizu objavljuje vrlo značajnu studiju o Kristoforu Kolumbu koju krase izrazita kritičnost i otkrivanje nekih novih važnih vrela. Slijediti će studije o Johnu Cabotu, gotovo jednake kvalitete.
1885. – *Römische Geschichte: die Provinzen von Caesar bis Diocletian* – **Theodor Mommsen** objavljuje peti svezak svoje Rimske povijesti koji govori o pojedinim provincijama u carsko doba.
1885. – *Geschichte der deutschen Historiographie seit dem Auftreten des Humanismus* – njemački povjesničar **Franz Xaver von Wegele** objavio detaljnu studiju njemačke historiografije od renesanse do 19. stoljeća.
1885. – *Westfälisches Urkundenbuch* – njemački povjesničar **Wilhelm Diekamp** (1854.-1885.) u Münsteru objavljuje diplomatsku zbirku westfalskih dokumenata.
1885. – *Lehrbuch der Dogmengeschichte* – njemački teolog i povjesničar crkve **Adolf v. Harnack** (1851.-1930.)

- objavljuje prvi od tri sveska svoje povijesti (do 1898.) kritički promatra povijesnu pojavu dogma kao autoritarnog i doktrinarnog sustava Crkve.
1885. – *Archiv für Literatur – und Kirchengeschichte des Mittelalters* – austrijski povjesničar **Friedrich Heinrich Suso Denifle** (1844.-1905.) i njemački teolog **Franz Ehrle** (1845.-1934.) pokreću sustavno izdavanje izvora za crkvenu povijest srednjeg vijeka.
1885. – *Die Geschichte des Bundes der Kommunisten* – njemački poduzetnik i povjesničar **Friedrich Engels** (1820.-1895.) objavljuje svoju povijest Saveza komunista.
1885. – *Griechische Geschichte bis zur Schlacht bei Chaeroneia* – objavljuje se prvi svezak (od tri, do 1904.) jednog od najboljih priručnika Grčke povijesti, njemačkog autora **Georga Busolta** (1850.-1920.).
1885. – *Cours d'épigraphie latine* – izlazi poznati priručnik latinske epigrafije francuskog povjesničara **Renéa-Louisa-Victora Cagnata** (1852.-1937.).
1885. – *Geschichte Österreichs* – austrijski povjesničar **Alphons Huber** (1834.-1898.) izdaje prvi od pet svezaka njegovog magnum opusa, povijesti Austrije.
1886. – *The English Historical Review* – prvi urednik **Mandell Creighton** (1843.-1901.). Početak izdavanja publikacije koja je bila vrlo značajna za poznanstvenjenje historiografije. Izdavači zahtijevaju pisanje priloga u „znanstvenom duhu“, i žele suradnju onih koji „ljube povijesnu istinu“.
1886. – *Geschichte der Päpste seit dem Ausgang des Mittelalters* – njemačko-austrijski katolički povjesničar **Ludwig von Pastor** (1854.-1928.) objavljuje prvi od ukupno šesnaest svezaka (do 1933.) njegove povijesti papa 1417.-1799. koja predstavlja svojevrsan odgovor katoličke historiografije Rankeovoj interpretaciji povijesti papinstva.
1886. – *Origines de la civilisation moderne* – izlazi poznato djelo belgijskog povjesničara **Godefroida Kurtha** (1847.-1916.) koje se bavi korijenima i razvojem moderne Europe.
1886. – *Cronologia della storia d'Italia dal 476 al 1870* – **Costanzo Rinaudo** izdaje kronologiju talijanske povijesti.
1886. – *Povijest Grčke [Ιστορία της Ελλάδος]* – u Ateni je tiskan prvi svezak iz serije od pet knjiga o povijesti Grčke od najstarijih vremena koju je napisao **Spyridon Lambros** (1851.-1919.), povjesničar i kasnije državnik koji je svoje obrazovanje među prvima u Grčkoj stekao u inozemstvu, u Londonu, Parizu i Beču.
1887. – *Acta Bulgariae ecclesiastica ab anno 1565 usque ad annum 1799* – u Zagrebu izlazi poznato djelo izvora za bugarsku crkvenu povijest **Eusebiusa Fermendžina** (1845.-1897.).
1887. – *La Société des Jacobins* – u Parizu počinje izlaziti višesveščana (šest svezaka, do 1897.) povijest Jakobinaca francuskog povjesničara Revolucije **François-Alphonsa Aularda** (1849.-1928.).
1887. – *La vie privée d'autrefois* – u Parizu počinje izlaziti edicija (u dvanaest svezaka) knjiga u obliku historijskog repertorija svakodnevnog života francuskog povjesničara **Alfreda Franklina** (1830.-1917.).
1887. – *Les états de Languedoc et l'édit de Béziers, 1632* – objavljuje se znanstvena teza francuskog povjesničara **Paula Gachona** (1854.-1929.) o povijesti protestantizma u Languedocu.
1887. – *L'Europe et la Révolution française* – izlazi posljednji svezak edicije francuskog povjesničara diplomacije **Alberta Sorela** (1842.-1906.) u kojoj su događanja u vrijeme i nakon Francuske revolucije interpretirana na vrlo patriotski način.
1887. – *Zeitschrift für die Geschichte der Juden in Deutschland* – počinju izlaziti novine za povijest Židova u Njemačkoj koje pokreće **Ludwig Geiger**.
1887. – *Deutsche Rechtsgeschichte* – austrijski povjesničar **Heinrich Brunner** (1840.-1915.) objavljuje u Leipzigu prvi svezak njemačke pravne povijesti.
1887. – *Issledovanija po social'noj istorii Anglii v srednie veka*, značajno djelo svjetski poznatoga ruskog medievista, istraživača postanka i razvoja europskog feudalizma i, posebice, povijesti srednjovjekovne Engleske, **Pavela Vinogradova** (1854.-1925.).
1887. – *Finlands historia* – finski povjesničar **M. G. Schybergson** (1851.-1925.) objavljuje prvi svezak (od dva, do 1889.) svoje finske povijesti napisane na švedskom jeziku, napisane sa stajališta liberalnog švedskog građanstva. Na nju će se kasnije nadovezati Schybergsonova politička povijest Finske (*Finlands politiska historia 1809-1919*).

1887. – *Historia general del Derecho español* – izlazi prvi svezak opće pravne povijesti Španjolske, pravnog povjesničara **Eduarda de Hinojosa** (1852.-1919.).
- 1887./1888. – *Weltgeschichte* – izlazi posljednji svezak Povijesti svijeta **Leopolda v. Rankea**, jedno od njegovih klasičnih djela koje je započeo 1880. godine.
1888. – *Istoria românilor din Dacia-Traiană* – rumunjski povjesničar **Alexandru Dimitrie Xenopol** (1847.-1920.) objavljuje prvi dio (od ukupno šest, do 1893.) svoje velike povijesti Rumunjske u vrijeme Trajana u kojoj postavlja osnove teze rimskog podrijetla Rumunja koje će kasnije preuzeti Nicolae Iorga.
1888. – *Magyarország pénzügyei I. Ferdinánd uralkodása alatt* – mađarski povjesničar **Ignác Acsády** (1845.-1906.) objavljuje studiju o financijskoj politici Ugarske druge polovice 16. stoljeća.
1888. – *Geschichte Polens* – u Hamburgu izlazi posljednji dio povijesti Poljske njemačkih političara i povjesničara **Richarda Roepella** (1808.-1893.) i **Jacoba Cara** (1835.-1904.).
1888. – *L'Année épigraphique* – na poticaj **Renéa-Louisa-Victora Cagnate** kreće izlaziti stručni godišnjak posvećen epigrafiji.
1888. – *The American Commonwealth* – ovim je djelom **James Bryce** (1838.-1922.) stekao veliku popularnost u Americi. Američke institucije je podvrgnuo detaljnoj povijesnoj i zakonskoj analizi.
1888. – *An Introduction to English Economic History and Theory* – značajno djelo britanskog ekonomista **Williama Jamesa Ashleya** (1860.-1927.), koji se bavio razvojem rane britanske industrije.
1888. – *O knezu Lazaru* – izlazi biografska rasprava o srpskom knezu Lazaru koju je već prije napisao i u nastavcima u člancima objavljivao povjesničar **Ilarion Ruvarac** (1832.-1905.), koji uvodi kritičke metode u srpsku historiografiju.
1888. – *Vuk Branković* – drugi srpski povjesničar zaslužan za uvođenje kritičke metode u historiografiju, **Ljubomir Kovačević** (1848.-1918.) koji objavljuje studiju o Vuku Brankoviću kojom je produbljena polemika o tom liku ali i razdoblju srpske povijesti.
1888. – *Krest'janskij vopros v Rossii v XVIII i pervoj polovine XIX v.*, djelo **Vasilija Semjevskoga** (1848.-1916.), ruskog povjesničara usmjerenog na proučavanje položaja seljaštva i radništva u novovjekovnoj Rusiji.
1888. – *Etudes sur l'administration byzantine dans l'exarchat de Ravenne* – **Charles Diehl** (1859.-1944.), francuski bizantolog, objavljuje svoju doktorsku tezu o bizantskim institucijama.
1889. – *Mémoire sur les opérations financières des Templiers* – **Léopold Victor Delisle** objavljuje djelo sastavljeno od brojnih dokumenata gospodarske povijesti srednjeg vijeka.
1889. – *Die Aufgaben der Kulturgeschichte* – njemački povjesničar **Eberhard Gothein** (1853.-1923.) izdaje među prvima knjigu o interdisciplinarnom proučavanju kulturne povijesti unutar okvira znanosti.
1889. – *Handbuch der Urkundenlehre für Deutschland und Italien* – u Leipzigu nakon dugogodišnjeg pripremanja njemački povjesničar **Harry Bresslau** (1848.-1926.) izdaje svoj priručnik srednjovjekovne diplomatike Italije i Njemačke.
1889. – *Lehrbuch der historischen Methode und der Geschichtsphilosophie* – izlazi knjiga o metodama povijesne znanosti njemačkog povjesničara **Ernsta Bernheima** (1850.-1942.) po kojoj je i postao poznat.
1889. – *Geschichte der Stadt Athen im Mittelalter. Von der Zeit Justinians bis zur türkischen Eroberung* – izlazi povijest Atene u srednjem vijeku **Ferdinanda Gregoroviusa**, koja se nastavlja na prijašnja djela Kurta Wachsmutha.
1889. – *Under Junigrundloven, en Fremdstilling af det danske Folks politiske Historie 1848 – 1866* – izlazi najpoznatije djelo danskog političara i povjesničara **Niels Neergaard** (1854.-1936.) o najnovijoj danskoj političkoj povijesti.
1889. – *History of the Later Roman Empire from Arcadius to Irene* – ovim djelom (izdanim u dva sveska) je irac **John Bagnell Bury** (1861.-1927.) u britanskoj historiografiji ponovno pokrenuo interes za povijest Bizanta.
1889. – *History of the American Revolution* – **George Otto Trevelyan** je objavio prvi od tri sveska svoje povijesti američke revolucije. Djelo je postalo vrlo popularno u Americi jer je Trevelyan bio kritičan prema engleskoj politici u vremenu Georgea III.
1890. – *The Growth of English Industry and Commerce in the Early and Middle Ages* – djelo britanskog

- ekonomista **Williamama Cunninghama** (1849.-1919.), među suvremenicima vrlo cijenjeno djelo o povijesti britanske industrije.
1890. – *Novejšaja istorija na Frenckata revoljucija do dnešno vreme* – bugarski povjesničar **Dimitar Agura** (1849.-1911.) objavljuje prvu znanstvenu analizu Francuske revolucije na bugarskom.
1890. – *Magyar Országgyűlési Emlékek* – mađarski povjesničar **Vilmos Fraknói** (1843.-1923.) objavljuje svoju povijest mađarskog parlamenta nakon velikog uspjeha njegove višesveščane Mađarske povijesti.
1890. – *Die Begründung des Deutschen Reiches durch Wilhelm I.* – njemački povjesničar **Heinrich v. Sybel**, pokretač i urednik *Historische Zeitschrift*, u Leipzigu objavljuje svoje najpoznatije djelo.
1890. – *Fin de l'indépendance Bohême* – objavljuje se dvo-dijelno djelo francuskog povjesničara **Ernesta Denisa** (1849.-1921.) o češkoj nacionalnoj povijesti.
1890. – *Historia ruchu społecznego w XIX stuleciu* – objavljuje se nastavak poznatog djela *Historia ruchu społecznego w drugiej połowie XVIII stulecia* (1888.) poljskog povjesničara **Bolesława Limanowskija** (1835.-1935.). Te će publikacije uskoro steći golemu popularnost i izvan Poljske. Limanowski u njima piše o vjeri u socijalizam koji Poljsku treba voditi do uspona i neovisnosti.
1891. – *Deutsche Geschichte* – **Karl Lamprecht** (1856.-1915.) počinje s izdavanjem višesveščane (12 svezaka i 2 nedovršena) njemačke povijesti u kojoj u određenom mjeri odbacuje Rankeove pristupe.
1891. – *Mathias Corvinus, König von Ungarn 1458-1490* – **Vilmos Fraknói** izdaje na mađarskom i njemačkom njegovu studiju o kralju Matijašu Korvinu.
1891. – *Taschenbuch der Zeitrechnung des deutschen Mittelalters und der Neuzeit* – u Hannoveru izlazi kompendij njemačke kronologije srednjeg vijeka povjesničara **Hermann Grotefend** (1845.-1931.) koji se i danas koristi.
1891. – *Machault d'Arnouville, étude sur l'histoire du contrôle général des finances de 1749 à 1754* – **Marcel Marion** (1857.-1940.) objavljuje svoje prvo djelo, vrlo originalnu studiju o financijskoj administraciji u Francuskoj 18. stoljeća.
1891. – *Histoire générale du IVe siècle jusqu'à nos jours* – počinje izlaziti velika povijest Francuske (u dvanaest svezaka) od 4. stoljeća sve do 1900. godine francuskih povjesničara **Alfreda Nicolasa Rambauda** i **Ernesta Lavissea** (1842.-1922.).
1891. – **Ferdinand Lot** (1866.-1952.) – francuski medievist objavljuje svoju prvu tezu, ocijenjenu najboljom u klasi, u knjizi *Pratique Ecole des Hautes Etudes*. Radi se o karolinškim ispravama.
1891. – *Norðurlandasaga* – islandski pravnik i povjesničar **Páll Melsteð** (1812.-1910.) objavljuje svoju povijest nordijskih zemalja, u kojoj ističe važnost kulturne historije pored uobičajene političke. Poznat je i po prije izdanim djelima o povijesti svijeta.
1891. – *La enseñanza en la historia* – poznati španjolski povjesničar **Rafael Altamira** (1866.-1951.) historiograf-sku knjigu u kojoj razmatra značaj i pristupe povijesti pod izrazitim utjecajem francuskih povjesničara poput Lavissea i Seignobosa.
1892. – *Histoire du droit français de 1189 à 1814* – francuski pravni povjesničar **Adhémar Esmein** (1848.-1913.) objavljuje prvi svezak (od tri, do 1908.) svoje povijesti francuskog prava od 12. do 19. stoljeća.
1891. – *Le chiese di Roma dal secolo IV al XIX* – talijanski arheolog i povjesničar **Mariano Armellini** (1852.-1896.) objavljuje djelo o crkvama Rima od 4. do 19. stoljeća, od kojih neke danas ne postoje pa je vrijednost knjige postala veća.
1892. – *Die Preußische Seidenindustrie im 18. Jahrhundert und ihre Begründung durch Friedrich den Großen* – izlazi poznato trosveščano djelo njemačkog socijalnog povjesničara **Otta Hintzea** (1861.-1940.), kojega se često smatra pretečom modernije strukturalističke povijesti.
1892. – *Wirtschaftsgeschichte des Schwarzwaldes und der angrenzenden Landschaften* – u Strassburgu izlazi knjiga **Eberharda Gotheina** o gospodarskoj povijesti područja Schwarzwalda.
1892. – *The Story of the Byzantine Empire* – objavljuje se prilog **Charlesa Omana** (1860.-1946.), britanskog vojnog povjesničara i profesora na Oxfordu, istraživanju bizantske povijesti.
1892. – *A Legújabb Kor Története 1825-1880* – značajni mađarski povjesničar **Henrik Marczali** (1856.-1940.) objavljuje knjigu o međunarodnoj i Mađarskoj suvremenoj povijesti (u razdoblju od 1825.-1880.).

1892. – *Poknežena grofija Goriška in Gradišanska* – u Ljubljani izlazi popularno djelo slovenskog povjesničara **Simona Rutara** (1851.-1903.).
1892. – *Nogle Grundsætninger for historiske Kildekritik* – u Kopenhagenu izlazi jedna od prvih knjiga koja govori o metodologiji historijske znanosti i profesionalizaciji struke danskog povjesničara **Kristiana Ersleva** (1852.-1930.).
1893. – *Peder Schumacher Griffenfeld* – objavljuje se prvi dio dvosveščanog serijala biografije važnog danskog državnika 17. stoljeća Pedera Schumachera Griffenfelda poznatog autora **Adolpha Ditleva Jørgensena** (1840.-1897.).
1893. – *Geschichte der Gegenreformation* – njemački povjesničar **Gustav Droysen** (1838.-1908.), sin poznatijeg Johanna Gustava Droysena, objavljuje svoju povijest protureformacije.
1893. – *History of the Great Civil War, 1642-1649* – **Samuel Rawson Gardiner** objavljuje nastavak svoga djela o engleskoj povijesti do početka građanskog rata, izašlo u pet svezaka.
1893. – *Die Regesten des Kaiserreiches unter Heinrich I. und Otto I. 919-973* – izlaze sakupljene carske isprave (Henrika I. i Otona I.) koje je već prije pripremio njemački povjesničar **Johann Friedrich Böhmer** (1795.-1863.) a dodatno obradio i prilagodio izdanju austrijski povjesničar **Emil v. Otenthal** (1855.-1931.).
1893. – *Magyar nemzet története az Árpád-házi királyok alatt* – poznati mađarski povjesničar **Gyula Pauler** (1841.-1903.) objavljuje Povijest Mađara pod Arpadovićima, klasično djelo mađarske historiografije.
1893. – *I primi due secoli della Storia di Firenze* – najznačajniji talijanski pozitivistički povjesničar **Pasquale Villari** (1827.-1917.) objavljuje dvodijelnu povijest Firence u prva dva stoljeća u kojoj je stavio naglasak i na rani razvoj gospodarstva preko trgovačkih udruga (gilda).
1893. – *Prilozi k objašnjenju izvora bosanske historije* – **Lajos Thallóczy** (1854.-1916.), mađarski povjesničar, ponajbolji stručnjak balkanske i bosanske povijesti s kraja 19. stoljeća, objavljuje svoje studije o izvorima za bosansku povijest u Sarajevu.
1893. – *Srbi i Turci XIV i XV veka* – u Beogradu izlazi jedno od brojnih poznatih djela srpskog povjesničara **Stojana Novakovića** (1842.-1915.).
1893. – *Istorija srpskog naroda* – tiska se najstarija povijest Srbije koju su sastavili **Ljubo Kovačević** i **Ljubo Jovanović**.
1894. – *Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja* – u Ljubljani izlazi povijest poznatog srednjovjekovnog slovenskog grada Škofja Loka koju je napisao istaknuti povjesničar **Ferenc Kos** (1853.-1924.).
1894. – *Geschichte Europas seit den Verträgen von 1815* – njemački povjesničar **Alfred Stern** (1846.-1936.) objavljuje opću povijest Europe u 19. stoljeću.
1894. – *Les maîtres de l'histoire* – **Gabriel Monod** izdaje jednu od prvih modernih studija historiografije u kojoj se fokusira na tri francuska velikana – Renana, Tainea i Micheleta.
1894. – *Manuel de diplomatique* – francuski povjesničar **Arthur Giry** (1848.-1899.) izdaje svoje monumentalno djelo, eruditsku kolekciju vrela i dokumenata na temelju dugogodišnjeg bavljenja diplomatikom.
1894. – *Études sur la vie et le règne de Louis VIII* – ugledni francuski povjesničar i paleograf **Charles Edmond Petit-Dutaillis** (1868.-1947.) objavljuje u Parizu jednu od prvih značajnijih analiza vladavine Luja VIII.
1894. – *De l'Histoire considérée comme science* – francuski povjesničar **Paul Lacombe** (1834.-1919.) objavljuje svoje najvažnije i najpoznatije djelo, kojime brani teze François Simianda odnosno napada pozitivističku historiografiju.
1894. – *Geschiedenis van het Nederlandsche Volk* – izlazi prvi od osam svezaka (do 1908.) povijesti nizozemskog naroda poznatog povjesničara **Johannesa Petrusa Bloka** (1855.-1929.), u to vrijeme predstavnika tradicionalne struje suprotne Henri Pirenneu.
1894. – *Storia della Sicilia e della Magna Grecia* – **Ettore Pais** (1856.-1939.), talijanski povjesničar koji se bavio antikom, objavljuje poznatu studiju o grčkim kolonijama na Siciliji. Nekoliko godina kasnije počeo će izlaziti i njegova povijest Rima, *Storia di Roma*.
1894. – *Principiul de naționalitate* – rumunjski pravnik **Aurel C. Popovici** (1863.-1917.) objavljuje svoje studije pod utjecajem socijalnog darwinizma u kojima zastupa federalizaciju Habsburške Monarhije kao rješenje nacionalnog problema.
1895. – *A magyar nemzet története* – u Budimpešti počinje izlaziti u velika Povijest mađarskog naroda u više

- svezaka koju uređuje **Sándor Szilágyi** (1827.-1899.).
1895. – *Dějiny Valdštejnskébo spiknutí 1630–1634* – objavljen je rad češkog povjesničara **Josefa Pekařa** (1870.-1937.) o Wallensteinskom uroti, kojom je i stekao docenturu na praškom Filozofskom fakultetu dvije godine kasnije.
1895. – *A Lecture on the Study of History* – radi se o objavljenom nastupnom predavanju **Johna Dalberga-Actona** (1834.-1902.) na Cambridgeu, gdje je postavljen za profesora moderne povijesti. Lord Acton je pokazao zavidno poznavanje suvremene teorije povijesti i izvršio dalekosežan utjecaj na svoje suvremenike.
1895. – *History of English Law before the Time of Edward I* – **Frederic William Maitland** (1850.-1906.) je u ovom djelu dao jedan vrlo opsežan doprinos povijesti engleskog zakonodavstva.
1895. – *A History of Slavery and Serfdom* – irski ekonomist **John Kells Ingram** (1923.-1907.) u Londonu objavljuje svoju povijest robstva, vrlo popularnu knjigu u to vrijeme koja je prevedena na brojne strane jezike.
1895. – *Histoire ancienne des peuples de l'Orient classique* – francuski egiptolog **Gaston Maspero** (1846.-1916.) u Parizu objavljuje prvi svezak (od tri, do 1897.) važne i poznate povijesti Bliskog istoka od samih početaka do Aleksandrovih osvajanja koja je vrlo brzo stekla veliku popularnost.
1895. – *Etudes sur les classes serviles en Champagne du XIe au XVIIe siècle* – francuski povjesničar **Henri Sée** (1864.-1936.) objavljuje regionalnu studiju srednjovjekovne agrarne povijesti Champagne.
1895. – *Die Religion des römischen Heeres* – u Beču izlazi prva važnija knjiga austrijskog povjesničara antike **Alfred von Domaszewski** (1856.-1927.) rođenog u Timišoara o vjeri u rimskoj vojsci.
1895. – *Erzherzog Carl von Österreich. Ein Lebensbild* – austrijski povjesničar **Heinrich Ritter von Zeißberg** (1839.-1899.), poznat po studijama austrijsko-poljskih odnosa i knjizi *Die polnische Geschichtsschreibung des Mittelalters* (1873.), objavljuje klasičnu patriotsku biografiju nadvojvode Karla Austrijskog u dva sveska (treći je ostao kao rukopis).
1896. – *Die sozialen Gründe des Untergangs der antiken Kultur* – u Stuttgartu izlazi esej **Maxa Webera** (1864.-1920.) o socijalnim razlozima propasti antičke kulture.
1896. – *Sozialgeschichte Böhmens* – austrijsko-češki povjesničar **Julius Lippert** (1839.-1909.) objavljuje svoju dvosvećanu socijalnu povijest Češke, nekoliko godina nakon što je napisao i poznata djela posvećena kulturnoj historiji.
1896. – *Образование империи Чингисхана*, djelo je o Džingis-kanovu carstvu **Vasilija Bartoljda** (1869.-1930.), eminentnoga orijentalista i islamologa, ruskoga povjesničara i filologa koji je većinu znanstvenog opusa posvetio proučavanju srednjoazijske povijesti; prozvan *Gibbonom Turkestana*.
1896. – *Očerki po istorii ruskoj kul'tury*, izlazi prvi svezak djela ruskog državnika, političara liberalnih usmjerenja i povjesničara koji je se bavio ruskom socijalnom, političkom i ekonomskom historijom te poviješću kulture, **Pavela Miljukova** (1859.-1943.), izrazitoga (praktičnog i teorijskog) zagovornika europeizacije i pozapadnjenja Rusije.
1896. – *Le Grand siècle: Louis XIV, les arts, les idées* – francuski povjesničar i stručnjak za 17. stoljeće **Émile Bourgeois** (1857.-1934.) objavljuje svoju studiju o stoljeću Luja XIV.
1896. – *Philosophie analytique de l'histoire* – francuski filozof **Charles Renouvier** (1815.-1903.) pred kraj života objavljuje utjecajnu analizu filozofije historije koja govori mnogo i o njegovom vlastitom djelu.
1897. – *De Vidúsaka in bet Indisch tooneel* – objavljeno prvo značajno djelo najpoznatijeg nizozemskog povjesničara **Johana Huizinge** (1872.-1945.) o ulozu lude u kazalištu kolonijalne Indije.
1897. – *Čechy a Prusy ve středověku* – izlazi poznato djelo poznatog predstavnika češke pozitivističke škole povjesničara **Jaroslava Golla** (1846.-1929.).
1897. – *Der Kampf um die Vorherrschaft in Deutschland 1859 bis 1866* – izlazi studija prusko-austrijskih odnosa u drugoj polovici 19. stoljeća, austrijskog povjesničara **Heinricha Friedjunga** (1851.-1920.).
1897. – *Die Universalhistorie im Alterthum* – austrijski povjesničar **Max Büdinger** (1828.-1902.), učenik Leopolda v. Ranke, objavljuje svoju spekulativnu Univerzalnu povijest u starom vijeku.
1897. – *Historia de los mozárabes de España* – španjolski povjesničar **Francisco Javier Simonet** (1829.-1897.) objavljuje prvi od četiri svezaka povijesti arapske Španjolske koji obrađuje razdoblje potkraljeva u prvoj

- polovici 8. stoljeća. Tipično je to djelo eruditske historiografije 19. stoljeća.
1897. – *Geschichte Italiens im Mittelalter* – počinje se objavljivati (u četiri sveska do 1915.) Povijest Italije u srednjem vijeku njemačko-austrijskog povjesničara **Luda Moritza Hartmanna** (1865.-1924.).
1898. – *Introduction aux études historiques* – francuski povjesničari **Charles-Victor Langlois** (1863.-1929.) i **Charles Seignobos** (1854.-1942.) izdaju u to doba utjecajnu kolekciju povijesnih dokumenata.
1898. – *La Législation civile de la Révolution française. Essai d'histoire sociale* – objavljuje se izuzetno originalna studija **Philippea Sagnaca** (1868.-1954.) u kojoj su proučeni legislativni odnosi prije i poslije Francuske revolucije.
1898. – *Lehrbuch der wissenschaftlichen Genealogie* – austrijski povjesničar **Ottokar Lorenz** (1832.-1904.) izdaje priručnik genealogije kao pomoćne povijesne znanosti.
1898. – *Das ältere deutsche Städtewesen* – njemački povjesničar **Georg von Below** (1858.-1927.) objavljuje svoju knjigu o njemačkim gradovima u kojoj pokazuje visoku kritičnost i neke metode komparativne analize.
1898. – *Učebná kniha paleografie latinské* – izlazi prvi češki priručnik paleografije **Gustava Friedricha** (1871.-1943.).
1898. – *V voprosu o roli ličnosti v istorii* – spis ruskog marksističkog mislioca **Georgija Plehanova** (1857.-1918.) kojim preispituje stvaralačku snagu čovjeka unutar zadanih društvenih okvira.
1898. – *Ouvriers des temps passés* – francuski geograf i povjesničar **Henri Hauser** (1866.-1946.), jedan od prvih istraživača ekonomske povijesti, objavljuje svoj rad za koji se često spominje da je imao utjecaja i na francusku „Novu historiju.“
1898. – *Atthis. Storia della Repubblica ateniese dalle origini alle riforme di Clistene* – u Rimu izlazi prvo djelo poznatoga talijanskog povjesničara antike **Gaetana De Sanctisa** (1870.-1957.) o povijesti Atene do Klisenovih reformi koju će kasnije nastaviti.
1898. – *Colectivismo Agrario en España* – španjolski povjesničar **Joaquín Costa** (1846.-1911.) objavljuje svoju utjecajnu studiju o agrarnoj povijesti Španjolske, bitnu za gospodarsku povijest zemlje.
1899. – *Étude sur le traité de Paris de 1259, entre Louis IX, roi de France, et Henri III, roi d'Angleterre* – u Parizu izlaze studije o Pariškom sporazumu iz 1259. godine, prvo važnije djelo velikog srpskog povjesničara i diplomata **Mihajla Gavrilovića** (1868.-1924.).
1899. – *De diplomatiska förbindelserna mellan Sverige och Frankrike 1629-1631. Ett bidrag till Gustaf II Adolfs och kardinal Richelieus historia* – švedski povjesničar **Lauritz Weibull** (1873.-1960.) izdaje svoju disertaciju o Švedsko-francuskim diplomatskim odnosima sredinom 17. stoljeća.
1899. – *Histoire de Belgique* – poznati belgijski povjesničar **Henri Pirenne** (1862.-1935.) kreće s izdavanjem edicije povijesti Belgije u sedam svezaka (do 1932.).
1899. – *Eléments de paléographie* – objavljuje se važan i kvalitetno sastavljen priručnik paleografije belgijanaca **Edmonda Reusensa** (1831.-1903.).
1899. – *Essai sur l'organisation du travail en Poitou depuis le XIe siècle jusqu'à la Révolution* – francuski povjesničar **Prosper Boissonnade** (1862.-1935.) objavljuje prvi od dva dijela (do 1900.) jednog od pionirskih djela ekonomske povijesti.
1899. – *Les Principes fondamentaux de l'histoire* – rumunjski povjesničar **Alexandru Dimitrie Xenopol** objavljuje na francuskom svoje najpoznatije djelo u kojemu se propituje „znanstvenost“ povijesti i kao osnovnu historijsku metodu promovira hipoteza i kauzalna interpretacija.
1899. – *Étude sur le traité de Paris de 1259, entre Louis IX, roi de France, et Henri III, roi d'Angleterre* – u Parizu se objavljuje prvo djelo srpskog povjesničara **Mihailo Gavrilović** (1868.-1924.) o sporazumu francuskog kralja Luj IX i engleskog kralja Henrika III. u 13. stoljeću, iako će kasnija djela biti usmjerena na područje diplomatskih odnosa zemlja u 19. stoljeću.
1899. – *Revue d'histoire moderne et contemporaine* – **Pierre Caron** (1875.-1952.) i **Philippe Sagnac** pokreću časopis posvećen Francuskoj općoj i lokalnoj povijesti od 1500. godine na dalje.
1899. – *Byzantine Constantinople: The Walls of the City and Adjoining Historical Sites* – jedan od najvažnijih britanskih bizantologa, **Alexander van Millingen** (1840.-1915.) objavio je djelo koje u fokus proučavanja stavlja povijest i arhitekturu bizantske prijestolnice.

1899. – *England in the Age of Wycliffe* – u ovom djelu je **George Macaulay Trevelyan** (1876.-1962.) pokrio politička, socijalna i vjerska pitanja u Engleskoj za vrijeme Wycliffea.
1899. – *The United Kingdom: A Political History* – narativna povijest engleske politike, autor Britanac **Goldwin Smith** (1823.-1910.).
1899. – *England in the Nineteenth Century* – pogled unatrag na englesko devetnaesto stoljeće. Kraći pregled političkih, diplomatskih i ratnih događaja britanskog povjesničara **Charlesa Omana**.
1899. – *Očerki po istoriji Smuty v Moskovskom gosudarstve XVI-XVII vv.*, rano je djelo o razdoblju nevolja (*smutnji*) u Moskovskoj kneževini ruskoga povjesničara, minucioznog i odmjerjenog istraživača **Sergeja Platonova** (1860.-1933.).
- 1899./1900. – *Thomas Jeffersons Rückkehr zur Politik 1796* – američki povjesničar i diplomat **William Edward Dodd** (1869.-1940.) objavljuje u Leipzigu knjigu o Thomasu Jeffersonu i njegovom povratku politici 1796. godine.
1900. – *Revue de synthèse historique* – francuski povjesničar **Henri Berr** (1863.-1954.) pokreće časopis koji je promicao interdisciplinarnu pristupe i suradnje povjesničara s geografima, filozofima, ekonomistima, itd.
1900. – *Die kulturhistorische Methode* – unatoč prevladavajućem neo-rankeovskom pristupu povijesti **Karl Lamprecht** izdaje knjigu kojom pokušava vlastitim metodama istaknuti važnost kulturne historije.
1900. – *Oliver Cromwell* – biografija engleskog protektora, autora **Charlesa Hardinga Firtha** (1857.-1936.), oxfordskog profesora i stručnjaka za englesku povijest sedamnaestog stoljeća.
1900. – *Das Wesen des Christentums* – **Adolf v. Harnack** izdaje u Leipzigu svoje djelo o povijesti kršćanstva, koncipirano na temelju njegovih predavanja na Berlinskom Sveučilištu.
1900. – *O době husitské* – **Josef Pekař** (1870.-1937.), češki povjesničar, učenik Jaroslava Golla, objavljuje jednu od svojih prvih studija, posvećenu proučavanju husitskog pokreta.
1900. – *Robert Fruin's verspreide geschriften* – u Haagu izlaze sakupljeni radovi nizozemskog povjesničara Robeta Fruina, sljedbenika Rankeovog pristupa historiografiji, koje je uredio između ostalih i njegov nasljednik J.P. Blok.
1900. – *Geschichte der Kriegskunst im Rahmen der politischen Geschichte* – u Berlinu njemački povjesničar **Hans Delbrück** (1848.-1929.) objavljuje prvi svezak (od četiri, do 1920.) svoje povijesti umijeća ratovanja.
1900. – *Geschichte des mittelalterlichen Handels und Verkehrs zwischen Westdeutschland und Italien mit Ausschluß von Venedig* – pionir njemačke ekonomske povijesti **Aloys Schulte** (1857.-1941.) objavljuje svoje prvo značajnije djelo o srednjovjekovnoj trgovini Njemačke i Italije.
- 1900./1901. – *Histoire socialiste de la Révolution française* – objavljuje se prvi dio sjajne povijesti Francuske Revolucije socijalista **Jeana Jaurèsa** (1859.-1914.), prve socijalne historije tog perioda.

HISTORIOGRAFIJA HRVATSKE 1850.-1900.: KRONOLOGIJA

— **Nikolina Šimetin Šegvić** [povijest]

1851. – *Arhiv za pověstnicu jugoslavensku* – glasilo Društva za jugoslavensku povjestnicu i starine osnovanog 1850., čiji je predsjednik bio **Ivan Kukuljević Sakcinski** (1816.-1889.), ujedno i glavni urednik *Arkiva*. *Arhiv* objavljuje niz izvora za hrvatsku povijest i povijest južnih Slavena uz poneke rasprave temeljene za izvornoj građi. Izlazi do 1875. godine. Prva je periodička publikacija u kojoj je bilo moguće objavljivati historiografske radove sve do osnivanja JAZU 1866. godine.
- 1857.-1859. – *Viek i djelovanje Cyrilla i Methoda slavjanskih apoštolor* – **Franjo Rački** (1828.-1894.). Uzevši u obzir rad na izvorima, njihovu količinu i vrstu kritike

te pristup temi, djelo se smatra prvim ostvarenjem moderne hrvatske historiografije.

1861. – *Hrvatska povjesnica Ivana Krstitelja Tkalčića* (1840.-1905.) prvi je pokušaj cjelovitog pregleda hrvatske povijesti. Djelo se koristilo kao udžbenik u pučkim školama. Autor je i djela o povijesti Zagreba te je izdavao izvore iz zagrebačke povijesti.
1861. – *Iura regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae. Ivan Kukuljević Sakcinski* objavio tri knjige do 1862. godine. Zbirka izvora za hrvatsku povijest od sredine 9. stoljeća do 1848. godine.
1861. – *Odlomci iz državnoga prava hrvatskoga za narodne dynastie* povjesničara **Franje Račkog** u kojima iznosi temeljne podatke o hrvatskoj srednjovjekovnoj državi s obzirom na pitanje državnopravnog odnosa Hrvatske i Ugarske.
1863. – *Acta Croatica*. Zbirka izvora koju je uredio i objavio **Ivan Kukuljević Sakcinski**.
1863. – *Borba Hrvatab s Mongoli i Tatari* povjesničara **Ivana Kukuljevića Sakcinskog**. Rasprava u kojoj opisuje nadiranje Tatara od ruske nizine do Jadrana, a izvori su mu bilješke tadašnjih ruskih, poljskih, ugarskih i hrvatskih pisaca.
- 1864.-1865. – Povjesničar **Matija Mesić** (1826.-1878.) objavljuje raspravu u časopisu *Književnik Hrvati na domaku XV. i na početku XVI. vieka*. Matija Mesić u nekoliko je rasprava objavio razdoblje vladavine Jagelovića (1491.-1526.). Mesić je prvi profesor hrvatske povijesti na zagrebačkom sveučilištu osnovanom 1874. godine, a ujedno i prvi rektor zagrebačkog sveučilišta.
1867. – *Pregled hrvatske poviesti – Šime Ljubić* (1822.-1896.). Pregled hrvatske povijesti od doseljenja do dolaska cara Ferdinanda V. na prijestolje 1835. godine.
1868. – *Naše pravice – Bogoslav Šulek* (1816.-1895.). Dokumenti o hrvatskom državnom pravu. U prvom dijelu donosi prijevod odabranih dokumenata i drugih latinskih izvora iz razdoblja od 1202. do 1848. godine, a u drugom dijelu objavljuje najznačajnije dokumente za razdoblje od 1848. do 1868. godine.
- 1868.-1891. – *Listine o odnosajih između južnoga Slavenstva i mletačke republike – Šime Ljubić*. Zbirka izvora u deset knjiga s preko 4000 isprava važnih za kulturnu i političku povijest Hrvatske i jugoistočne Europe od druge polovice 10. stoljeća do druge polovice 15. stoljeća.
1869. – *Bogomili i patareni – Franjo Rački*. Djelo o srednjovjekovnoj bosanskoj herezi objavljeno u *Starinama JAZU*, kasnije prevedeno na francuski jezik.
1870. – *Povjestnica hrvatskoga naroda* samoukog povjesničara **Šime Balenovića** (1835.-1872.) koju dijeli na tri doba (Prvo doba: Hrvat sam za sebe, Drugo doba: Hrvat s Magjarom, Treće doba: Hrvat i Magjar pod domom Habsburga). Djelo piše pučkim stilom, ukratko opisuje povijesne prilike, a veću pozornost pridaje klturnoj i socijalnoj povijesti. S. Antoljak naziva ga samoukim i diletantom.
1873. – *Župe u hrvatskoj državi za vlade knezova i kraljeva narodne dinastije* (*Rad JAZU* 25 (1873.), 31-52.) kraće je djelo **Mije Brašnića** (1849.-1883.) koje će doživjeti još dva prepravljena i dopunjena izdanja (1877. i 1879.) temeljno je djelo njegovog opusa u kojem, između ostaloga, utvrđuje pojam grada i župe. Zbog njegove preuranjene smrti, iako velikog talenta, često ostaje neprimijećen u hrvatskoj historiografiji.
- 1874.-1875. – *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae* – objavljuje se zbirka vrela **Ivana Kukuljevića Sakcinskog** za povijest Trojedne kraljevine u dvije knjige. Naišao na snažne kritike Theodora von Sickela i Franje Račkog zbog neprimjivanja stroge kritike izvora.
- 1876.-1880. – **Šime Ljubić** objavljuje tri sveska zbirke izvora pod nazivom *Commisiones et relationes Venetae* koja obuhvaća izvještaje mletačkih poslanika u Dalmaciji (1433.-1571.).
1877. – *Documenta historiae croaticae periodum antiquam illustrantia. Franjo Rački* publicirao različite vrste izvora iz razdoblja narodne dinastije po uzoru na *Monumenta germaniae Historica* te prvi primjenjuje znanstvena dostignuća latinske paleografije u kritici diplomatskih izvora.
1878. – Povjesničar **Natko Nodilo** (1834.-1912.), profesor opće povijesti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, objavljuje djelo *Postanje svjetovne papinske vlasti ili pedeset godina talijanske historije (724-774)*, koje pripada među rijetka djela tadašnje hrvatske historiografije o europskoj povijesti.
1879. – **Franjo Rački** objavljuje djelo povodom 200. godišnjice smrti Ivana Lučića Luciusa pod nazivom *Povjestnik Ivan Lučić, Trogrinanin* u kojem opisuje njegov rad i djelo na temelju dokumenata i literature.

- 1879.-1882. – *Poviest hrvatska. Tadija Smičiklas* (1843.-1914.) piše pregled/sintezu hrvatske povijesti u dva sveska. Bio je to najsuštavniji pregled hrvatske povijesti, a prije Smičiklasa, to su pokušali primjerice i Ivan Krstitelj Tkalcčić, Šime Ljubić, Šime Balenović.
1882. – *Povijest Bosne do propasti kraljevstva*. Prva kritički pisana historija o srednjovjekovnom bosanskom kraljevstvu povjesničara **Vjekoslava Klaića** (1849.-1928.).
1883. – *Prvi ljetopisi i davna historiografija Dubrovačka*, rasprava **Natka Nodila** (1834.-1912.) u *Radovima JAZU*.
- 1883./1884. – *O paleografiji sredovječnoj latinskoj* – rasprava **V. Žanića** koja predstavlja prvi teoretski prikaz latinske paleografije.
1884. – *Acta historiam confinii militari croatici illustrantia (Spomenici hrvatske krajine) Radoslava Lopašića* (1835.-1893.), samoukog povjesničara, koji je ostao istaknut kao sakupljač historijske građe. Spomenici hrvatske krajine izlaze u tri knjige (1884., 1885., 1889.) kao važna zbirka izvora za povijest Vojne krajine. Značajna njegova djela su i *Karlovac – Poviest i mjestopis grada i okolice* iz 1879. godine, zatim *Bibač i Bihacka krajina* iz 1890. te *Oko Kupe i Korane* izašlo nakon njegove smrti 1895. godine.
- 1884.-1893. – *Nutarnje stanje Hrvatske prije XII. stoljeća Franje Račkog* kojeg je publicirano u *Radovima JAZU*. Obraduje gospodarski, crkveni, kulturni i politički život hrvatskog naroda do 12. stoljeća.
1885. – Povodom 50. obljetnice Ilirskog preporoda, **Rački** objavljuje raspravu *Nacr hrvatske historiografije od 1835. do 1885. godine*. Dotadašnju hrvatsku historiografiju podijelio je na tri dijela. Prvi dio je započeo djelovanjem Ljudevita Gaja i *Danice*, dakle prvi dio obuhvaća ilirsko razdoblje od 1835. do 1850. Drugi dio prijelazno razdoblje od 1850. do 1867. godine, a omeđeno je radom Kukuljevića i izdanjima JAZU. Posljednji dio je naslovljen „Naše vrieme“ i to otkada je JAZU svojom djelatnošću zamijenila Društvo za jugoslavensku povijest i starine.
- 1885.-1890. – *Religija Srba i Hrvata, na glavnoj osnovi pjesama, priča i govora. Natko Nodilo* komparativno obrađuje pogansku mitologiju Srba i Hrvata.
1886. – *Glasoviti Hrvati prošlih vjekova. Kukuljevićev* posljednji opsežniji rad, nastao u skladu s njegovim interesom za istaknute pojedince.
1888. – **Baltazar Bogišić** (1834.-1908.), pravnik i pravni povjesničar koji se bavio pravnom povijesti Južnih Slavena, pri čemu se ističe primjerice njegova rasprava *O važnosti sakupljanja narodnijeh pravnijeh običaja kod Slavena* (1866./7.) i poznati *Naputak za opisivanje pravnijeh običaja, koji u narodu živu* (1867.). Objavljivao je i povijesnu građu, npr. *Acta conjurationem Petri a Zrinio et Francisci de Frankopan nec non Francisci Nadasdy illustrantua* (1888.), zbirka izvora o Zrinsko-frankopanskoj uroti prikupljena iz pariških arhiva hrvatsko-srpskog pravnik Bogišića izlazi u Zagrebu u sklopu *Monumenta historica Slavorum Meridionalium*, sv. XIX. na poticaj Franje Račkog.
1890. – *Život i djela Ivana Kukuljevića Sakcinskoga. Tadija Smičiklas* piše i niz biografija istaknutih ličnosti. Uz biografiju Kukuljevića Sakcinskog, objavio je i biografije Franje Račkog, 1895. i biskupa Strossmayera, 1906. godine.
1891. – *Dvjestogodišnjica oslobođenja Slavonije. Tadija Smičiklas* piše o razdoblju osmanske vlasti nad Slavonijom pokušavajući tako prikazati cjelovitu povijest jednog dijela Hrvatske.
1894. – Godinu dana nakon **Lopašićeve** smrti izlaze *Urbaria lingua croatica conscripta (Hrvatski urbari)*. Zamišljena su dva sveska, ali Lopašić nije nikada upio napraviti drugi. Urbari obuhvaćaju razdoblje od 1436. do 1886. godine.
- 1897.-1898. *Putovanje po balkanskom poluotoku XVI. vieka Petra Matkovića* (1830.-1898.), prvog hrvatskog historijskog geografa, kartografa i ekonomskog povjesničara koji se istaknuo i na području prikupljanja, obrađivanja i objavljivanja putopisa i izvora za trgovačku povijest. Riječ je o opsežnom radu koji je izlazio gotovo 20 godina (1879.-1898.) u *Radu JAZU*. Matković je jedan od prvih statističara, osnovao je Statistički ured 1874. godine.
- 1898.-1905. – *Historija srednjega vijeka za narod hrvatski i srpski*. Srednjovjekovna povijest za Hrvate i Srbe **Natka Nodila** koja je trebala obuhvatiti razdoblje od 476. do 1453. godine, no izašla su samo tri sveska u kojima Nodilo govori, između ostalog, o Rimu i Bizantu te seobi Hrvata i Srba. U djelu je naglasak na općoj povijesti te je ono trebalo okupiti teme Nodilovih predavanja iz opće povijesti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.
1898. – U Zadru izlazi kronološki priručnik *Povijest Jevrejskog, Julijevog i Grgurevog kalendara*

obzirom na svetkovanje Vazmenog blagdana V. Tomašića.

1899. – *Povijest Hrvata od najstarijih vremena pa do svršetka XIX. stoljeća*. Vjekoslav Klaić, profesor povijesti na zagrebačkom sveučilištu, započinje rad na sintezi na kojoj radi do 1920. i obuhvaća pet svezaka. Djelo je ostalo nedovršeno; peti svezak došao do 17. stoljeća.
1900. – *Ideje o historiografiji* Janka Koharića (1877.-1905.). Zapis o metodološkim pogledima na historiju.

Odstupa od Rankeove škole te smatra da je zadaća povjesničara pronaći zakone uz pomoć sociologije po kojima funkcionira povijest, tj. po kojim će se objasniti nastanak pojedinih pojava te prema tim zakonitostima predvidjeti budućnost. Budući da je rano preminuo, nije za sobom ostavio historiografski opus.

1900. – *Zadar i Venecija od godine 1159. do 1247.* povjesničara Ferde Šišića (1869.-1940.). Riječ je o raspravi kojom se Šišić počinje etablirati kao jedno od najznačajnijih imena hrvatske historiografije.

LITERATURA

OPĆA

- Gooch, George Peabody. *History and Historians in the Nineteenth Century*. London: Longmans, 1913.
- Stephens, H. Morse. „Nationality and History“. *The American Historical Review* 21/2 (1916.), 225-236.
- Rothacker, Erich. *Einleitung in die Geisteswissenschaften*. Mohr, 1930.
- Hayes, Carlton Joseph Huntley. *The Historical Evolution of Modern Nationalism*. (R.R. Smith, inc., 1931.).
- Thompson, James Westfall. *A History of Historical Writing*, Volume 2. New York: Macmillan, 1942.
- Barnes, Harry Elmer. *A History of Historical Writing*. Dover Publications, 1962.
- Fitzsimons, Matthew Anthony, Alfred George Pundt, Charles E. Nowell (ur.). *The Development of Historiography*. Kennikat Press, 1967.
- White, Hayden V. *Metahistory. The Historical Imagination in Nineteenth-century Europe*. Johns Hopkins University Press, 1973.
- Storia della Storiografia – History of Historiography – Histoire de l’Historiographie – Geschichte der Geschichtsschreibung* 1-40 (1982.-2001.).
- Wilson, Edmund. *To the Finland Station: A Study in the Writing and Acting of History*. Macmillan, 1983.
- Petrucci, Armando (ur.). *Un secolo di paleografia e diplomatica, 1887-1986*. Gela, 1988.
- Momigliano, Arnaldo. *The Classical Foundations of Modern Historiography*. University of California Press, 1992.
- Lönnroth, Erik (ur.). *Conceptions of National History: Proceedings of Nobel Symposium 78*. Walter de Gruyter, 1994.
- Gross, Mirjana. *Suvremena historiografija: korijeni, postignuća, trajanja*. Zagreb: Novi Liber, 1996.
- Bentley, Michael. *Modern Historiography: An Introduction*. Routledge, 1999.
- Berger, Stefan, Mark Donovan, Kevin Passmore (ur.). *Writing National Histories: Western Europe Since 1800*. Routledge, 1999.
- Smith, Thomas W. *History and International Relations*. Routledge, 1999.
- Spiering, Menno (ur.). *Nation Building and Writing Literary History*. Rodopi, 1999.
- Stuchtey, Benedikt, Peter Wende (ur.). *British and German Historiography, 1750-1950: Traditions, Perceptions, and Transfers*. Oxford University Press, 2000.

- Da Silva, Rogério Forastieri. *História da historiografia: capítulos para uma história das histórias da historiografia*. EDUSC, 2001.
- Kelley, Donald R. *Fortunes of History: Historical Inquiry from Herder to Huizinga*. Yale University Press, 2003.
- Torstendahl, Rolf. „Fact, Truth, and Text: The Quest for a Firm Basis for Historical Knowledge around 1900“. *History and Theory* 42/3 (2003.), 305-331.
- Iggers, Georg G. *Historiography in the Twentieth Century: From Scientific Objectivity to the Postmodern Challenge*. Wesleyan University Press, 2005.
- Burns, Robert M. (ur.). *Historiography: Foundations*. Taylor & Francis, 2006.
- Breisach, Ernst. *Historiography: Ancient, Medieval, & Modern*. University of Chicago Press, 2007.
- Wang, Q. Edward, Franz L. Fillafer (ur.). *The Many Faces of Clio: Cross-cultural Approaches to Historiography, Essays in Honor of Georg G. Iggers*. Berghahn Books, 2007.
- Burrow, John W. A. *Povijest povijesti. Epovi, kronike, romanse i ispitivanja od Herodota i Tukidida do dvadesetog stoljeća*. Zagreb: Algoritam, 2010.
- Woolf, Daniel. *A Global History of History*. Cambridge University Press, 2011.

ENCIKLOPEDIJE

- The Encyclopaedia Britannica, Eleventh Edition, Volumes 1-29*. Cambridge University Press, 1910.-1911.
- Enciklopedija srpske istoriografije*, ur. Sima Ćirković, Rade Mihaljičić. Beograd, 1997.
- A Global Encyclopedia of Historical Writing*, ur. Daniel R. Woolf. New York-London, 1998.
- Encyclopedia of Historians and Historical Writing*, ur. Kelly Boyd. Chicago-London, 1999.
- Encyclopedia of the Romantic Era, 1760-1850* (sv. 1-2), ur. Christopher John Murray. New York-London, 2004.

SJEVERNA EUROPA

- Noack, Ulrich. „Die Entwicklung der Norwegischen Geschichtsschreibung“. *Historische Zeitschrift* 165/3 (1942.), 528-552.
- Meyer, Frank, Jan Eivind Myhre (ur.). *Nordic Historiography in the 20th Century*. University of Oslo, 2000.

ZAPADNA EUROPA

- Flint, Robert. *Historical Philosophy in France and French Belgium and Switzerland*. C. Scribner's sons, 1894.
- Sée, Henri Eugène. *Science et philosophie de l'histoire*. Alcan, 1928.
- Sieburg, Heinz-Otto. *Deutschland und Frankreich in der Geschichtsschreibung des 19. Jahrhunderts*. F. Steiner, 1954.
- Kohn, Hans. *Prophets and Peoples: Studies in Nineteenth Century Nationalism*. Macmillan, 1946.
- Wheaton, Robert. „Motley and the Dutch Historians“. *The New England Quarterly* 35/3 (1962.), 318-336.
- Geyl, Pieter. *Encounters in History*. Collins, 1963.
- Ehrard Jean, Guy P. Palmade (ur.). *L'histoire*. Armand Colin, 1964.

- Rearick, Charles Walter. *Historians and Folklore in Nineteenth-century France*. Harvard University, 1968.
- Carbonell, Charles-Olivier. *Histoire et historiens: une mutation idéologique des historiens français: 1865-1885*. Institut d'études politiques de Toulouse, 1976.
- Allegra, Luciano, Angelo Torre. *La Nascità della storia sociale in Francia. Dalla Commune alle »Annales«*. Fondazione Luigi Einaudi, 1977.
- Charlton, Donald Geoffrey (ur.). *The French Romantics*. Cambridge University Press, 1984.
- Bann, Stephen. *The Clothing of Clío: A Study of the Representation of History in Nineteenth-century Britain and France*. Cambridge University Press, 1984.
- Kelley, Donald R. *Historians and the Law in Postrevolutionary France*. Princeton: Princeton University Press, 1984.
- Walch, Jean. *Les maîtres de l'histoire, 1815-1850*. Champion, 1986.
- Lombardo, Patrizia. „Hippolyte Taine between Art and Science“. *Yale French Studies* 77 (1990.), 117-133.
- Raphael, Lutz. „Historikerkontroversen im Spannungsfeld zwischen Berufshabitus, Fächerkonkurrenz und sozialen Deutungsmustern. Lamprecht-Streit und französischer Methodenstreit der Jahrhundertwende in vergleichender Perspektive“. *Historische Zeitschrift* 251/2 (1990.), 325-363.
- Smith, Bonnie. „Historiography, Objectivity, and the Case of the Abusive Widow“. *History and Theory* 31/4 (1992.), 15-32.
- Boer, Pim den. *History as a Profession: the Study of History in France, 1818-1914*. Princeton University Press, 1998.
- Darby, Graham. *The Origins and Development of the Dutch Revolt*. Routledge, 2001.
- Escudier, Alexandre. „De Chladenius à Droysen: Théorie et méthodologie de l'histoire de langue allemande (1750-1860)“. *Annales. Histoire, Sciences Sociales* 58/4 (2003.), 743-777.

JUŽNA EUROPA

- Marino, John A. „Matrices of Materialist Historiography“. *The Journal of Modern History* 51/1 (1979.), 99-107.
- Herr, Richard. „The Twentieth Century Spaniards Views the Spanish Enlightenment“. *Hispania* 45/2 (1962.), 183-193.
- Bernstein, Harry. *Alexandre Herculano (1810-1877): Portugal's Prime Historian and Historical Novelist*. Centro Cultural Português, 1983.
- Croce, Benedetto. *Storia della storiografia italiana nel secolo decimonono*. Adelphi, 1991.
- Boyd, Carolyn P. *Historia Patria: Politics, History, and National Identity in Spain, 1875-1975*. Princeton University Press, 1997.
- Gazi, Effi. *Scientific National History: The Greek Case in Comparative Perspective (1850-1920)*. Peter Lang, 2000.

SREDNJA EUROPA

- Borsody, Stephen. „Modern Hungarian Historiography“. *The Journal of Modern History* 24/4 (1952.), 398-405.
- Lhotsky, Alphons. „Geschichtsforschung und Geschichtsschreibung in Österreich“. *Historische Zeitschrift* 189 (1959.), 379-448.
- Lhotsky, Alphons. *Österreichische Historiographie*. Verlag für Geschichte und Politik, 1962.
- Graus, František. „Deutsche und slawische Verfassungsgeschichte“. *Historische Zeitschrift* 197/2 (1963.), 265 -317.

- Iggers, Georg G. „The Decline of the Classical National Tradition of German Historiography“. *History and Theory* 6/3 (1967.), 382-412.
- Macleon, Michael J. „Johann Gustav Droysen and the Development of Historical Hermeneutics“. *History and Theory* 21/3 (1982.), 347-365.
- Hoeges, Dirk. „Der vergessene Rest. Tocqueville, Chateaubriand und der Subjektwechsel in der französischen Geschichtsschreibung“. *Historische Zeitschrift* 238/2 (1984.), 287-310.
- Kornbichler, Thomas. *Deutsche Geschichtsschreibung im 19. Jahrhundert*. Centaurus-Verlagsgesellschaft, 1984.
- Plaschka, Richard Georg, Horst Haselsteiner (ur.). *Nationalismus, Staatsgewalt, Widerstand: Aspekte nationaler und sozialer Entwicklung in Ostmittel- und Südosteuropa: Festgabe zum sechzigsten Geburtstag*. Oldenbourg Wissenschaftsverlag, 1985.
- Vierhaus, Rudolf. „Leopold von Ranke: Geschichtsschreibung zwischen Wissenschaft und Kunst“. *Historische Zeitschrift* 224/2 (1987.), 285-298.
- Weber, Wolfgang. *Priester der Klio: historisch-sozialwissenschaftliche Studien zur Herkunft und Karriere deutscher Historiker und zur Geschichte der Geschichtswissenschaft 1800-1970*. Lang, 1987.
- Seton-Watson, Hugh, et. al. (ur.). *Historians as Nation-builders: Central and South-East Europe*. Macmillan Press, 1988.
- Deák, István. „Historiography of the Countries of Eastern Europe: Hungary“. *The American Historical Review* 97/4 (1992.), 1041-1063.
- Kořalka, Jiří. „Historiography of the Countries of Eastern Europe: Czechoslovakia“. *The American Historical Review* 97/4 (1992.), 1026-1040.
- Wittkau, Annette. *Historismus: zur Geschichte des Begriffs und des Problems*. Vandenhoeck & Ruprecht, 1992.
- Sheehan, James J. *German History, 1770-1866*. Oxford University Press US, 1993.
- Haltern, Utz. „Geschichte und Bürgertum. Droysen – Sybel – Treitschke“. *Historische Zeitschrift* 259/1 (1994.), 59-107.
- Scholtz, Gunter (ur.). *Historismus am Ende des 20. Jahrhunderts: eine internationale Diskussion*. Akademie Verlag, 1997.
- Ehbrecht, Wilfried, et. al. (ur.). *Der weite Blick des Historikers: Einsichten in Kultur-, Landes- und Stadtgeschichte : Peter Johaneck zum 65. Geburtstag*. Böhlau, 2002.
- Gossman, Lionel. *Basel in the Age of Burckhardt: A Study in Unseasonable Ideas*. University of Chicago Press, 2002.
- Fellner, Fritz. *Geschichtsschreibung und nationale Identität: Probleme und Leistungen der österreichischen Geschichtswissenschaft*. Böhlau, 2002.
- Schaller, Annetkatrin. *Michael Tangl (1861-1921) und seine Schule: Forschung und Lehre in den historischen Hilfswissenschaften*. Franz Steiner Verlag, 2002.
- Elvert, Jürgen, et. al. (ur.). *Historische Debatten und Kontroversen im 19. und 20. Jahrhundert: Jubiläumstagung der Ranke-Gesellschaft in Essen, 2001*. Franz Steiner Verlag, 2003.
- Berger, Stefan. *The Search for Normality: National Identity and Historical Consciousness in Germany since 1800*. Berghahn Books, 2003.
- Ziolkowski, Theodore. *Clio the Romantic Muse: Historicizing the Faculties in Germany*. Cornell University Press, 2004.
- Peterson, Brent Orlyn. *History, Fiction, and Germany: Writing the Nineteenth-Century Nation*. Wayne State University Press, 2005.
- Wróbel, Piotr, et. al. (ur.). *Nation and History: Polish Historians from the Enlightenment to the Second World War*. University of Toronto Press, 2006.

HRVATSKA

Novak, Viktor. *Natko Nodilo: historičar (esej)*. Split: Mogućnosti, 1962.

Strecha, Mario. „O pitanju metodoloških obrazaca hrvatske historiografije u 19. stoljeću“. *Časopis za suvremenu povijest* 2 (1977.), 67-77.

Macan, Trpimir: „Osvrt na važniju literaturu o Ivanu Kukuljeviću Sakcinskom“. *Historijski zbornik* 31-32 (1978.-1979.), 271-279.

Racko, Ljerka. „Janko Koharić. Prilog poznavanju njegova znanstvenog i publicističkog rada“. *Historijski zbornik* 31/32 (1978.-1979.), 253-269.

Šidak, Jaroslav. „Ivan Kukuljević – osnivač moderne hrvatske historiografije“. U: *Kroz pet stoljeća hrvatske povijesti*. Zagreb, 1981., 297-322.

Pavličević, Dragutin: „O metodološkim nazorima Vjekoslava Klaića“. *Historijski zbornik* 41 (1988.), 281-297.

Kurelac, Miroslav. „Tadija Smičiklas: (Reštovo 1843 – Zagreb 1914)“. *Žumberački krijes. Kalendar za 1993.*, 59-64.

Artuković, Mato (ur.). *Matija Mesić – prvi rektor Sveučilišta u Zagrebu : zbornik radova sa znanstvenoga skupa o Matiji Mesiću u povodu 170. obljetnice njegova rođenja 1826. – 1996*. Zagreb: Sveučilište; Slavonski Brod: Hrvatski povijesni institut, Odjel za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, 1997.

Strčić, Mirjana, Petar Strčić. *Život i djelo dr. Ivana Črnčića (1830.-1897.)*. Krk-Dobrinj: Povijesno društvo otoka Krka, 1997.

Hajduk, Stjepan. „Ivan Kukuljević – povjesničar“. *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin/HAZU* 10/11 (1998.), 271-283.

Gamulin, Vesna, Mirjana Matijević Sokol, „Tadija Smičiklas kao izdavač povijesne građe“. *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* 18 (2000.), 105-114.

Kurelac, Miroslav. „Povjesnik Tadija Smičiklas i njegove historiografske koncepcije“. *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* 18 (2000.), 45-62.

Milanović, Dragan (ur.). *Vjekoslav Klaić: život i djelo: zbornik radova sa znanstvenoga skupa o životu i djelu Vjekoslava Klaića u povodu 150. obljetnice rođenja i 70. obljetnice smrti: 1849. – 1928. – 1998. – 1999*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu; Slavonski Brod: Hrvatski povijesni institut, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, 2000.

Sirotković, Hodimir. „Tadija Smičiklas – život i djelo : (u povodu 150-te obljetnice rođenja)“. *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* 18 (2000.), 9-16.

Gross, Mirjana. „Poznanstvenjenje hrvatske historiografije u 19. stoljeću“. U: *Suvremena historiografija. Korijeni, postignuća, traganja*. Zagreb: Novi Liber, 2001., 172-189.

Antoljak, Stjepan. *Hrvatska historiografija* (2. dopunjeno izdanje). Zagreb: Matica Hrvatska, 2004.

Gross, Mirjana. *Vijek i djelovanje Franje Račkoga*. Zagreb: Novi Liber, 2004.

Strecha, Mario. „O nastanku i razvoju moderne hrvatske historiografije u 19. stoljeću“. *Povijest u nastavi* 3/6 (2005.), 103-116.

Razum, Stjepan (ur.). *Život i djela Ivana Krstitelja Tkalčića: zbornik radova znanstvenoga skupa o 100. obljetnici smrti Ivana Krstitelja Tkalčića*. Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, 2006.

ISTOČNA EUROPA

Soulis, George C. „Historical studies in the Balkans in modern times“. U: *The Balkans in Transition*, ur. Charles i Barbara Jelavich. University of California Press, 1963., 421-438.

Wandycz, Piotr S. „Historiography of the Countries of Eastern Europe: Poland“. *The American Historical Review* 97/4 (1992.), 1011-1025.

Hitchins, Keith. „Historiography of the Countries of Eastern Europe: Romania“. *The American Historical Review* 97/4 (1992.), 1064-1083.

Zirojević, Olga. „Kosovo in the Collective Memory“. U: *The Road to War in Serbia: Trauma and Catharsis*, ur. Nebojša Popov, Drinka Gojković. Central European University Press, 2000., 189-211.

Boia, Lucian. *History and Myth in Romanian Consciousness*. Central European University Press, 2001.

Daskalov, Rumen. *The Making of a Nation in the Balkans: Historiography of the Bulgarian Revival*. Central European University Press, 2004.

Höpken, Wolfgang. „Zwischen Nationaler Sinnstiftung, Jugoslawismus und „Erinnerungschaos“: Geschichtswissenschaft und Geschichtskultur in Serbien im 19. und 20. Jahrhundert“. U: *Serbien und Montenegro: Raum und Bevölkerung, Geschichte, Sprache und Literatur, Kultur, Politik, Gesellschaft, Wirtschaft, Recht*, ur. Walter Lukan. LIT Verlag Berlin-Hamburg-Münster, 2006., 345-392.

Moussakova, Svetla. *Le miroir identitaire: histoire de la construction culturelle de l'Europe: transferts et politiques culturelles en Bulgarie*. Presses Sorbonne Nouvelle, 2007.

SJEVERNA AMERIKA

David, C. W. „American Historiography of the Middle Ages, 1884-1934“. *Speculum* 10/2 (1935.), 125-137.

Saveth, Edward Norman. „Race and Nationalism in American Historiography: The Late Nineteenth Century“. *Political Science Quarterly* 54/3 (1939.), 421-441.

Brewer, William M. „The Historiography of Frederick Jackson Turner“. *The Journal of Negro History* 44/3 (1959.).

Wish, Harvey (ur.). *American Historians: A Selection*. Oxford University Press, 1962.

Noble, David W. *Historians Against History: The Frontier Thesis and the National Covenant in American Historical Writing Since 1830*. University of Minnesota Press, 1967.

Wilson, J. Donald. „Canadian Historiography“. *History of Education Quarterly* 9/1 (1969.), 88-96.

Cadden, John Paul. *The Historiography of the American Catholic Church, 1785-1943*. Ayer Publishing, 1978.

Joyce, Davis D., Michael Kraus. *The Writing of American History*. University of Oklahoma Press, 1990.

Bassett, John S. *The Middle Group of American Historians (1917)*. Kessinger Publishing, 2007.

BILJEŠKE

* Na projektu kronologije historio-
ografskog izdavaštva 1850.-1900.
sudjelovali su i surađivali sljedeći
članovi uredništva: Tomislav
Brandolica, Marko Lovrić, Andreja
Piršić, Stefan Treskanica, Nikolina
Šimetin Šegvić i Filip Šimetin
Šegvić. Zahvaljujemo se ovim
putem Branimiru Jankoviću, prof.
na pomoći i savjetima tijekom
sastavljanja kronologije.

1 Georg G. Iggers,
*Geschichtswissenschaft im 20.
Jahrhundert. Ein kritischer
Überblick im internationalen
Zusammenhang* (Göttingen:
Vanderhoeck & Ruprecht, 2007.),
usp. 15-16; 33.

2 Stefan Jordan, *Theorien und
Methoden der Geschichtswissenschaft*

(Paderborn-München-Wien-
Zürich: Ferdinand Schöningh
Verlag, 2009.), 31-32.

3 Ernst Breisach, *Historiography:
Ancient, Medieval, & Modern*
(University of Chicago Press,
2007.), 271.w

Pro Tempore

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 8/9, 2010.-2011.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
godina VII, broj 8-9, 2010-2011.

Glavni i odgovorni urednik
Filip Šimetin Šegvić

Počasni urednik
André Burguière

Uredništvo
Tomislav Brandolica, Marko Lovrić,
Andreja Piršić, Filip Šimetin Šegvić,
Nikolina Šimetin Šegvić, Stefan
Treskanica

Urednici pripravnici
Marta Fiolić, Kristina Frančina, Sanda
Vučićić

Redakcija
Tomislav Brandolica, Marta Fiolić,
Kristina Frančina, Marko Lovrić,
Andreja Piršić, Nikolina Šimetin Šegvić,
Filip Šimetin Šegvić, Stefan Treskanica,
Sanda Vučićić

Tajnica uredništva
Martina Borovčak

Recenzenti
dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Ivo Banac
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Ivan Botica
Miodrag Gladović, d.i.e.
dr. sc. Borislav Grgin
dr. sc. Mirjana Gross
dr. sc. Željko Holjevac
dr. sc. Nenad Ivić
Branimir Janković, prof.
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
mr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Isao Koshimura
dr. sc. Mirjana Matijević Sokol
dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Radivoj Radić
Danijel Rafaelić, prof.
dr. sc. Drago Roksandić
dr. sc. Relja Seferović
dr. sc. Boris Senker
Marina Šegvić, prof.
dr. sc. Božena Vranješ-Šoljan

Lektura i korektura
Marta Fiolić
Ana Jambrišak
Vedrana Janković
Nikolina Kos
Marko Pojatina
Tihomir Varjačić
Tajana Vlaisavljević

Dizajn i priprema za tisak
Tomislav Vlainić
Lada Vlainić

Prijevodni s engleskog jezika
Tomislav Brandolica
Jelena Krilanović
Tina Kužić, prof.
Marko Lovrić
Marija Marčetić
Judita Mustapić
Andrea Pečnik
Marko Pojatina
Prijevodi s njemačkog jezika
Sara Katanec
Mirela Landsman Vinković
Azra Plićanić Mesić, prof.
Filip Šimetin Šegvić
Prijevodi s francuskog jezika
Marta Fiolić
Tea Šimičić
Marina Šegvić, prof.
Mihaela Vekarić
Prijevodi sa slovenskog i srpskog jezika
Krešimir Matešić
Prijevodi s talijanskog jezika
Marina Šegvić, prof.

Izdavač
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb

Tisak
ZT ZAGRAF

Naklada
Tiskano u 300 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo stavove
autora i ne predstavljaju nužno stavove
i mišljenja uredništva i izdavača.

Izdavanje ovog časopisa financijski su
omogućili:
Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu,
DTM GRUPA d.o.o.,
NARCOR d.o.o.,
TRANSPORTI KRAJAN d.o.o.,
HEMA d.o.o.,
KEMOKOP d.o.o.,
EUROGRAF d.o.o.,
Privatne donacije: S. S., M. F., prof.
dr. Drago Roksandić, Marko Lovrić,
Filip Šimetin Šegvić, Nikolina Šimetin
Šegvić, Tomislav Brandolica.

Redakcija časopisa Pro tempore svim
se donatorima iskreno zahvaljuje na
financijskoj podršci!
Redakcija se također posebno
zahvaljuje gospodinu Zlatku Ožboltu,
dia na trudu i pomoći. Zahvaljujući
njemu, put do izdavanja ovog broja
bio je mnogo lakši. Gospodinu Zoranu
Ivankoviću isto tako dugujemo veliku
zahvalu što nam je izašao u susret
prilikom tiskanja časopisa.

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva:
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb
(za: Redakcija Pro tempore),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

E-mail:
pt.redakcija@gmail.com
phillip.simetinsegvic@gmail.com